

VERSLAG

CRB 2015-0841

De economische conjunctuur
in de voedings- en drankenindustrie
maart 2015

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

**Verslag over de economische conjunctuur
in de voedings- en drankenindustrie
maart 2015**

Contactpersonen

Elisa Decaluwé

elisa.decaluwe@ccecrb.fgov.be

Emmanuel de Béthune

embe@ccecrb.fgov.be

Gautier Gérome

Gautier.gerome@ccecrb.fgov.be

Voorwoord

In de context van de identificatie en implementatie van synergieën tussen het secretariaat van de CRB en de FOD Economie werd een gezamenlijk project m.b.t. sectorale conjunctuur analyses opgestart.

De economische conjunctuur van de chemische nijverheid - december 2013, juni 2014 en januari 2015 - waren de eerste drie conjunctuurverslagen waarbij beide instellingen samenwerkten.

De beleidsverklaring Economie en Consumenten van Vice Eerste Minister Kris Peeters gaf een extra stimulans aan deze samenwerking door te stellen dat de FOD Economie haar expertise o.a. zal aanwenden om samen met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven de conjunctuur van sectoren, zoals de voedingssector, de chemische sector,... gedetailleerd te onderzoeken en toe te lichten.

Het huidige verslag "Economische conjunctuur in de voedingsindustrie – winter 2014-2015" werd gerealiseerd door het team van de Algemene directie Economische analyses en internationale economie van de FOD Economie - Peter Van Herreweghe, Liliane Turloot, Vincent Vanesse, Luc Ogiers en François Bries - enerzijds en door het team van het secretariaat van de CRB – Gautier Gerome, Elisa Decaluwé en Emmanuel de Béthune – anderzijds.

De positieve ervaringen met deze samenwerking en de gerealiseerde synergieën bieden veel perspectieven om in de toekomst nog andere projecten en studies te realiseren via een samenwerking tussen de FOD Economie en het secretariaat van de CRB. Intussen werd bijvoorbeeld ook een samenwerking opgezet voor de conjunctuuranalyse in de distributiesector. Beide directies zullen ervoor ijveren dat dit type van samenwerking zoals gesteld door de minister structureel kan worden ingebed in beide instellingen. Bij deze willen we dan ook de medewerkers bedanken voor de geleverde inspanningen en hen aanmoedigen om de samenwerking in het kader van sectorale conjunctuuranalyses van bijzondere raadgevende commissies (brc) van de CRB verder te zetten en uit te breiden.

L. DENAYER
Secretaris
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

J.M. DELPORTE
Voorzitter
Directiecomité van de fod Economie
K.M.O., Middenstand en Energie

Inhoudsopgave

1	Algemene conjunctuur.....	8
2	Conjunctuur in de voedingsindustrie (NACE 10) en in de drankenindustrie (NACE 11).....	14
2.1	Conjunctuur	14
2.2	Omzet, productie en productieprijzen	15
2.2.1	Omzet volgens de btw-gegevens	15
2.2.2	Productie volgens de Prodcom-indexen	17
2.2.3	Productieprijzen volgens de Prodcom-indexen.....	19
2.3	Investerings en bezettingsgraad van de productiecapaciteit	21
2.3.1	Investerings volgens btw-gegevens	21
2.3.2	Bezettingsgraad van de productiecapaciteit	23
2.4	Tewerkstelling.....	24
2.5	Tijdelijke werkloosheid.....	25
2.6	Oprichtingen en stopzettingen van bedrijven	26
2.7	Faillissementen.....	27
2.8	Buitenlandse handel	29
2.9	Belangrijkste vaststellingen in de voedingsmiddelen- en drankenindustrie.....	37
3	Bijlagen	40

Lijst grafieken

Grafiek 1-1:	Economische vertrouwensindex in de Europese Unie en in België	10
Grafiek 1-2:	Groeipercentage van het Belgische bbp	12
Grafiek 1-3:	Bijdragen aan de groei van het Belgisch reëel bbp	13
Grafiek 2-1 :	Bruto conjunctuurcurve in de voeding en gemiddeld peil (01/2008-12/2014)	14
Grafiek 2-2:	Omzet in de voedings- en drankenindustrie (in miljoen euro)	15
Grafiek 2-3:	Productie-index (Prodcum) in de voedings- en drankenindustrie (2010=100)	17
Grafiek 2-4:	Indexcijfer der productieprijzen in de voedings- en drankenindustrie (totale markt, 2010=100)	19
Grafiek 2-5:	Investerings in de voedings- en drankenindustrie (in miljoen euro)	21
Grafiek 2-6:	Seizoengezuiverde bezettingsgraad van de productiecapaciteit (in %)	23
Grafiek 2-7:	Tewerkstelling in de voedings- en drankenindustrie	24
Grafiek 2-8:	Tijdelijke werkloosheid in de industrie en in de voeding	25
Grafiek 2-9:	Oprichtingen en stopzettingen van ondernemingen in de voedingsindustrie (aantallen)	26
Grafiek 2-10:	Oprichtingen en stopzettingen van ondernemingen in de drankenindustrie (aantallen)	27
Grafiek 2-11:	Faillissementen en overeenkomstig banenverlies in de voedingsindustrie (aantallen)	28
Grafiek 2-12:	Faillissementen en overeenkomstig banenverlies in de drankenindustrie (aantallen)	28
Grafiek 2-13:	Saldo handelsbalans in de voedings- en drankenindustrie (in miljoen euro)	30
Grafiek 2-14:	Buitenlandse handel van België voor de voedingsindustrie (in miljoen euro)	31
Grafiek 2-15:	Saldo handelsbalans in de voedingsindustrie (in miljoen euro)	33
Grafiek 2-16:	Buitenlandse handel van België voor de drankensector (in miljoen euro)	34
Grafiek 2-17:	Saldo handelsbalans in de drankenindustrie (in miljoen euro)	36

Lijst tabellen

Tabel 1-1:	Groeipercentages van het bbp en herzieningen (projectie winter 2015)	8
Tabel 1-2:	Groeipercentage van het bbp (projectie winter 2015)	11
Tabel 2-1:	Totale omzet	16
Tabel 2-2:	Productie in België, de eurozone en de buurlanden	17
Tabel 2-3:	Productieprijzen in België, in de eurozone en in de buurlanden (totale markt, 2010=100)	19
Tabel 2-4:	Totaal investeringen	22
Tabel 2-5:	Arbeidsplaatsen in de voedings- en drankenindustrie	24
Tabel 2-6:	Saldo van de handelsbalans van de voedingsindustrie en de drankenindustrie (in miljoen euro)	29
Tabel 2-7:	Opsplitsing van de uitvoer van voedingsproducten per productgroep (in miljoen euro)	32
Tabel 2-8:	Opsplitsing van de invoer van voedingsproducten per productgroep (in miljoen euro)	33
Tabel 2-9:	Opsplitsing van de uitvoer van dranken per productgroep (in miljoen euro)	35
Tabel 2-10:	Opsplitsing van de invoer van dranken per productgroep (in miljoen euro)	36
Tabel 2-11:	Ontwikkeling van de belangrijkste economische indicatoren in de voedingsmiddelen- en drankenindustrie	39
Tabel 3-1:	Omzet	40
Tabel 3-2:	Productie	41
Tabel 3-3:	Productieprijzen	42
Tabel 3-4:	Investerings	43
Tabel 3-5:	Buitenlandse handel van België voor de voedingsindustrie (in miljoen euro, tenzij anders vermeld)	44
Tabel 3-6:	Buitenlandse handel van België voor de drankensector (in miljoen euro, tenzij anders vermeld)	45

Executive summary

De bijzondere raadgevende commissie (brc) voor de Voeding van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) zal van op heden opnieuw jaarlijks een conjunctuurverslag over de voedingsindustrie (voeding en dranken) uitbrengen. Dit verslag wordt voorbereid door het secretariaat van de CRB en de FOD Economie.

De economische prognoses van februari 2015 van de Europese Commissie (EC) voor het jaar 2015 zijn optimistischer dan die van het najaar van 2014 wat de ontwikkelde landen betreft. De vooruitzichten m.b.t. de groei van de wereldwijde activiteit, van hun kant, werden neerwaarts herzien, m.n. als gevolg van de activiteitsvertraging in de opkomende landen in Azië, Noord-Afrika en Latijns-Amerika.

De verbetering van de economische vooruitzichten in Europa houdt o.a. verband met de forse economische groei in de Verenigde Staten (3,5% in 2015), met de kwantitatieve versoepeling die door de ECB werd ingevoerd en met de daling van de olieprijs. Niettemin blijft de politieke en economische weerslag van de Griekse crisis, afgezien van de geopolitieke risico's, een bedreiging vormen voor een verdere economische opleving in Europa.

Het economische vertrouwen kende de afgelopen maanden een gunstiger verloop in de EU dan in België. De indicator van het consumentenvertrouwen herstelde zich zowel in Europa als in België, maar in tegenstelling tot Europa taande in België het vertrouwen in de industrie en in de bouwnijverheid.

In 2014 bedroeg de economische groei in België 1%, en in de prognoseperiode zal die groei allicht versnellen. De EC verwacht evenwel een lagere groei van het bbp in België dan in de eurozone: 1,1% in 2015, tegenover 1,3% voor de eurozone, en 1,4% in 2016, tegenover 1,9% voor de eurozone.

De EC gaat voor 2015 uit van een toename van de werkgelegenheid in de privésector in België, die normaal echter ten dele zal worden geneutraliseerd door de inkrimping van de werkgelegenheid in de overheidssector. De werkloosheid, die in 2014 nog een maximumpeil van 8,5% bereikte, zal allicht teruglopen tot 8,3% in 2015 en tot 8,1% in 2016.

Algemeen zijn de verwachtingen voor België minder positief dan de matige positieve verwachtingen voor de eurozone. Het is dan ook in die context dat de cijfers voor de voedingsindustrie moeten worden bekeken.

De conjunctuurcurve van de voedingsmiddelen – en drankenindustrie (NACE 10 + 11) volgt die van de verwerkende industrie, maar de voedingsmiddelen- en drankenindustrie blijkt minder gevoelig aan schommelingen in de economische conjunctuur. Sinds maart 2014 is het vertrouwensklimaat echter beginnen dalen, zelfs in sterkere mate dan in de verwerkende industrie.

De gecumuleerde omzet voor de twee sectoren bleef in de eerste 9 maanden van 2014 stabiel ten opzichte van de overeenstemmende periode van het jaar voordien (+0,1%). De lichte daling (-0,8%) in voedingsindustrie (NACE 10) werd immers gecompenseerd door een omzetstijging (+7,9%) in de drankenindustrie (NACE 11). De daling van het omzetcijfer in de voedingsindustrie is voornamelijk te wijten aan een fors lagere omzet bij de subsectoren "Maalderijproducten, zetmeel en zetmeelproducten" (-20,8%) en "Bakkerijproducten en deegwaren" (-18,1%). De groei van de omzet in de drankenindustrie is voornamelijk te danken aan de subsector "Vervaardiging van bier" (+11,9%), een subsector in volle expansie.

De productie (in volume) kende een gelijkaardige ontwikkeling als de omzet: de productie in het vierde kwartaal van 2014 nam ten opzichte van het vierde kwartaal van 2013 af in de voedingsindustrie (-0,3%), maar steeg wel in de drankenindustrie (+1,1%). De productiedaling in de voedingsmiddelenindustrie was vrij algemeen, slechts drie subsectoren lieten een stijging van het productiepeil noteren (vlees, zuivel en andere voedingsmiddelen). Zo kwam er een einde aan de geleidelijke groei van de productie in de voedingsindustrie (Nace 10). Voor het eerst sinds het eerste kwartaal van 2009 werden in 2014 immers elk kwartaal lagere jaar-op-jaargroecijfers genoteerd dan in 2013.

Tussen 2013 en 2014 daalden de productieprijsen in de voedingsindustrie (Nace 10) (-1,0%) en stegen ze in de drankenindustrie (+2,7%), met een respectievelijk meer uitgesproken jaar-op-jaarafname en -toename in het vierde kwartaal. We zien deze ontwikkeling ook in de Eurozone en de buurlanden, met uitzondering van een daling van de producentenprijsen in de drankenindustrie in Nederland.

De gecumuleerde investeringen voor de twee sectoren samen kenden een stijging van 13,7% in de eerste 9 maanden van 2014 ten opzichte van dezelfde periode in 2013, dat evenwel een minder jaar was na de forse investeringen in 2011 en 2012. Deze groei is zowel te danken aan een sterke toename van de investeringen in de voedingsindustrie (+12,3%) als in de drankensector (+20,8%). Voornamelijk de biersector deed forse investeringen (+28,2%). In de voedingsindustrie zien we vooral een stijging van de investeringen in de subsectoren "Vervaardiging van andere voedingsmiddelen" (+40,1%) (voornamelijk cacao, chocolade en suikerwerk), "Verwerking en conservering van groenten en fruit" (+27,4%) (voornamelijk aardappelen) en "Vervaardiging van zuivelproducten" (+16%) (voornamelijk "Vervaardiging van consumptie-ijs"). Toch liepen de investeringen terug in de subsectoren "Maalderijproducten, zetmeel en zetmeelproducten" (-38,9%) en "Bakkerijproducten en deegwaren" (-11,8%) in de eerste 9 maanden van 2014. Dit zijn ook de subsectoren die de grootste omzetsdaling kenden.

De werkgelegenheid in zowel de voeding- als drankensector is over de periode 2008-2014 vrij stabiel gebleven. Er was in de voedingssector in de eerste 9 maanden van 2014 echter wel een lichte daling van het aantal rechtstreekse arbeidsplaatsen (-0,4%) ten opzichte van de overeenstemmende periode in 2013, die niet gecompenseerd kon worden door de zeer beperkte stijging in de drankenindustrie (+0,1%). Ondanks de afname van de werkgelegenheid, ging het aantal tijdelijke werklozen toch naar beneden in 2014.

In 2014 was zowel het aantal nieuwe ondernemingen (295) als het aantal ondernemingen dat verdween (371) in de voedingsindustrie, een stuk lager (resp. 18,3% en 24,7% lager) dan in 2013. Dit aantal was in de voorgaande jaren nochtans vrij stabiel. Ook de drankensector kende, ondanks een stijging van de productie, voor het eerst in de periode 2009-2014 een daling van het aantal nieuwe ondernemingen (48; -14,3%). Tegelijk daalde in deze sector ook het aantal ondernemingen dat de activiteit stopzette.

In 2014 daalde het aantal faillissementen tot 127, na de piek (154) in 2013. In de drankensector bleef het aantal faillissementen sinds 2009 stabiel, met gemiddeld 2 ondernemingen per jaar.

De fluctuaties in de handelsbalans voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie lopen gelijk met de crisisperiodes, met een dieptepunt in 2008 en 2011. Het totale handelssaldo (voor voeding en dranken) kende in de eerste elf maanden van 2014 een terugval in vergelijking met de overeenstemmende periodes in de twee voorgaande jaren.

Dit was vooral het gevolg van een iets snellere groei van de import en een vertraging van de groei van de export in de voedingsindustrie (Nace 10) extra-EU. Hierdoor bereikt het totaal handelsoverschot in 2014 (M11) haar tweede laagste niveau sinds 2008. Het slechtste jaar was het eurocrisisjaar 2011. Verder is de groei van de intra-EU-handel in voedingsmiddelen het voorbije jaar zo goed als stilgevallen, zowel import als export groeiden het voorbije jaar nog nauwelijks.

Voor de drankenindustrie krijgen we een ander beeld. Het handelssaldo (met de wereld) was in de eerste elf maanden van 2014 positief, maar werd kleiner in vergelijking met de overeenstemmende periode in 2013. Het saldo van de extra-EU handelsbalans kende sinds 2010 nochtans een sterke groei, maar door de terugval van de handel binnen de EU (die voor de hele periode negatief is), verslechterde de globale handelsbalans. Van 2008 tot en met 2011 vertoonde de globale handelsbalans voor dranken overigens een negatief saldo.

Al bij al kunnen we stellen dat de voedingsindustrie (Nace 10) in 2014 op verschillende vlakken iets slechter presteerde dan het voorgaande jaar. Dit komt tot uiting in een lichte achteruitgang van de omzet en de productie. Ook de werkgelegenheid daalde, zij het in zeer beperkte mate. Daartegenover staat wel dat de voedingssector in 2014 meer investeerde en dat het aantal faillissementen daalde. Het totale handelssaldo voor voedingsmiddelen werd kleiner en de groei van de handel tussen België en EU-landen viel zo goed als stil.

Voor de drankenindustrie was 2014 een beter jaar. De omzet steeg er, net als de productie. Ook de investeringen namen fors toe in vergelijking met 2013. De werkgelegenheid bleef stabiel, net als het aantal faillissementen. Het voorbije jaar viel de groei van het handelsoverschot wel stil.

De zwakke positieve verwachtingen voor de Belgische conjunctuur en het verslechterende vertrouwensklimaat sinds maart 2014 lijken voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie een eerder matig jaar 2015 aan te kondigen.

1 Algemene conjunctuur

De economische prognoses van februari 2015 van de Europese Commissie (EC) voor het jaar 2015 zijn optimistischer dan die van het najaar van 2014 wat de ontwikkelde landen betreft. Vooral Europa ziet zijn groeivoorzichten van het bbp toenemen, al blijven die echter een stuk onder de groeiverwachtingen in de Verenigde Staten.

De vooruitzichten m.b.t. de toename van de wereldwijde activiteit werden neerwaarts herzien. De EC gaat nog steeds uit van een groei van het mondiale bbp van 3,3% in 2014, die in 2015 beperkt zou blijven tot 3,6% i.p.v. de 3,8% waarvan vorig najaar nog werd uitgegaan. Die neerwaartse herziening van de wereldwijde groei kan worden toegeschreven aan de vertraging van de activiteit in de opkomende landen in Azië, Noord-Afrika en Latijns-Amerika.

Tijdens de periode waarop de prognose betrekking heeft, zullen de Verenigde Staten allicht de beste leerling blijven van de grote ontwikkelde economieën, met een bbp-groei van 3,5% in 2015, die zou teruglopen tot 3,2% in 2016. In Europa zou de groei minder hoog uitvallen, maar wel blijven oplopen tot 1,7% in 2015 en tot 2,1% in 2016. In Japan zou de groei stabiel blijven op 1,3%.

Tabel 1-1: Groeipercentages van het bbp en herzieningen (projectie winter 2015)

	2013	2014	2015	2016		2014	2015	2016
Eurozone	-0,5%	0,8%	1,3%	1,9%	Eurozone	=	↑	↑
EU	0,0%	1,3%	1,7%	2,1%	EU	=	↑	↑
VSA	2,2%	2,4%	3,5%	3,2%	VSA	↑	↑	=
Japan	1,6%	0,4%	1,3%	1,3%	Japan	↓	↑	↑
China	7,6%	7,4%	7,1%	6,9%	China	↑	=	=
Wereld	3,3%	3,3%	3,6%	4,0%	Wereld	=	↓	↓

Bron: European Economic Forecast autumn 2014 & winter 2015

Met groeicijfers van 0,8% in 2014, 1,3% in 2015 en 1,9% in 2016 blijft de eurozone minder goede resultaten voorleggen dan de EU, ten gevolge van een sterkere dynamiek van de Oost-Europese economieën, die verband houdt met de inhaalbeweging die daar plaatsvindt. Voor het eerst sinds de crisis zullen alle Europese landen in 2015 allicht een positieve groei laten optekenen.

Verschillende elementen verklaren de verbetering aan het Europese front

De kwantitatieve versoepeling die de ECB in februari jl. aankondigde, met als doel de inflatie en de economische activiteit een nieuwe boost te geven door de balansen van handelsbanken te verlichten, zal normalerwijze leiden tot een vermindering van de kredietkosten en aldus de investeringen en het verbruik en een depreciatie van de wisselkoersen bevorderen. De depreciatie van de wisselkoers moet het mogelijk maken de groei van de eurozone via de uitvoer weer aan te zwengelen.

De daling van de olieprijs, die een kostenvermindering voor de ondernemingen mogelijk maakte en de huishoudens in staat stelde enig budget vrij te maken, heeft een gunstige weerslag op het particulier verbruik. Het is ook belangrijk de groei in de Verenigde Staten op te trekken (die vooral wordt aangedreven door het particulier verbruik), de bestemming bij uitstek van de Europese uitvoer, die nog steeds de rol van motor van de mondiale economie vervult.

De beleidsmaatregelen m.b.t. de begrotingsconsolidatie lopen stilaan ten einde en bevorderen aldus de binnenlandse vraag. Volgens de Europese Commissie zal het door haar ingevoerde investeringsplan allicht ook bijdragen tot die verbetering, maar zullen de effecten ervan vooral vanaf 2016 voelbaar zijn.

Maar enkele risico's blijven bestaan

Naast de geopolitieke risico's die verbonden zijn aan de crisis in Oekraïne, aan het machtsvacuüm in Libië en aan de spanningen in het Midden-Oosten, blijven ook de politieke en economische effecten van de Griekse crisis een bedreiging vormen voor de verdere economische opleving in Europa.

Aangaande de opleving van de groei in de eurozone dankzij de uitvoer moet worden beklemtoond dat de eurozone in zijn geheel een ruim overschot op zijn handelsbalans boekt, terwijl de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, de belangrijkste bestemmingen van de uitvoer van de eurozone, een groot tekort op hun handelsbalans vertonen. De daling van de eurokoers zou die onevenwichtigheden bijgevolg nog kunnen vergroten, terwijl die ook worden geaccentueerd door het actieve optreden van de Centraal-Aziatische markten, die hun muntkoersen proberen te ontwaarden t.o.v. de dollar om hun uitvoer, waarvoor een gebrek aan afzetmarkten heerst, opnieuw te doen opveren. Te midden van een kwantitatieve versoepeling in Japan en Europa, actief optreden van de Aziatische centrale banken, onevenwichtige handelbalansen en de zoektocht naar afzetmarkten zouden agressieve wisselkoersbeleidsmaatregelen onzekerheid kunnen creëren op de wisselkoersmarkten en de internationale handel schade kunnen berokkenen.

Voor een efficiënt monetair beleid is het noodzakelijk dat de handelsbanken bereid worden gevonden opnieuw liquiditeiten in de reële economie te pompen, enerzijds en dat de kredietvraag volgt, anderzijds. Op zichzelf zou de kwantitatieve versoepeling dus niet kunnen volstaan om de economische activiteit nieuw leven in te blazen.

Kwantitatieve versoepeling: de Japanse ervaring

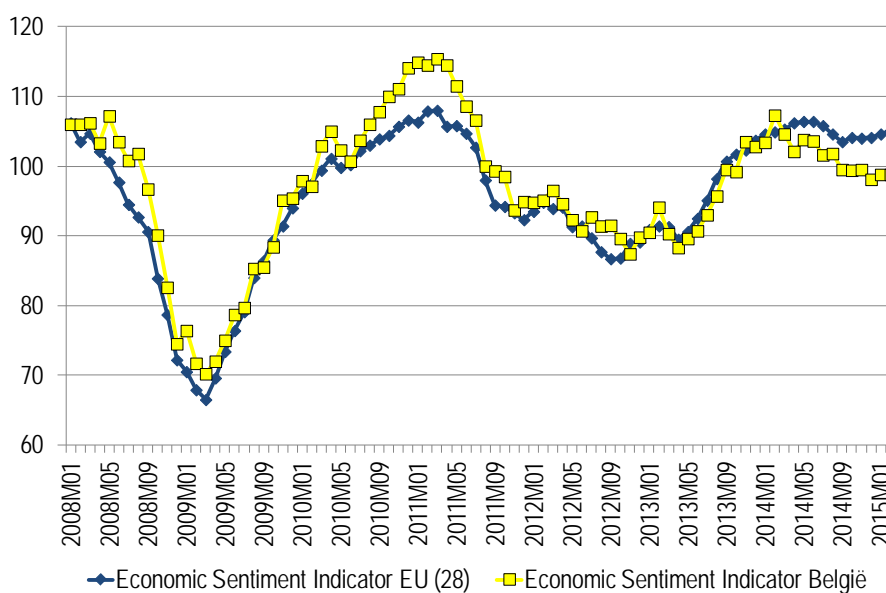
De inflatie stelt de regeringen en de ondernemingen in staat het aandeel van de schulden t.o.v. de toekomstige inkomsten te verminderen. De deflatie die Japan heeft gekend tijdens het decennium 2000-2010 ligt ten dele aan de basis van de ontsporing van het aandeel van zijn overheidsschuld in het nominale bbp. De kwantitatieve versoepeling die Japan van 2001 tot 2005 toepaste, stelde het land niet in staat de deflatie achter zich te laten. Alleen toen ze werd gekoppeld aan een aanzienlijke budgettaire impuls (Abenomics) van 2012 tot 2015, kon de kwantitatieve versoepeling de inflatie weer op een positief niveau brengen, al blijft ze laag. Ondanks die maatregelen werden de groeivoorzichten van de Japanse economie een heel stuk naar beneden herzien: 0,4% voor 2014, i.p.v. de oorspronkelijk verwachte groei van 1,1%.

Hoewel de verbetering van de situatie dus bevestigd lijkt te worden, is het werkloosheidspeil al bij al nog ver verwijderd van het peil van voor de crisis, en blijft nog heel wat onzekerheid heersen omtrent de economische vooruitzichten in Europa en in de wereld.

Het economische vertrouwen in België en in Europa

Uit de door de EC verrichte enquêtes blijkt dat het Europese economische vertrouwen (economische vertrouwensindex) in de EU lichtjes is toegenomen sinds het vorige conjunctuurverslag, dat in november 2014 werd gepubliceerd. Wat België betreft, is deze indicator, afgezien van een lichte verbetering in januari 2015, voortdurend blijven dalen nadat hij in februari 2014 een bovengrens had bereikt.

Grafiek 1-1: Economische vertrouwensindex in de Europese Unie en in België

Bron: Eurostat

Het economische vertrouwen kende een gunstigere ontwikkeling in de EU dan in België. De verbetering van de afgelopen maanden is vooral het gevolg van de positieve bijdrage van de indicator van het consumentenvertrouwen, zowel in Europa als in België; de consumenten zijn minder pessimistisch over de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en van het economische klimaat in zijn geheel.

Het vertrouwen in de dienstensector blijft in Europa stabiel. In België was het vertrouwen in de dienstensector tijdens het laatste kwartaal van 2014 fors toegenomen, maar is het tijdens het begin van 2015 weer achteruitgegaan. De industrie laat in Europa een lichte verbetering optekenen, terwijl het vertrouwen in de bouwnijverheid stabiel blijft. Wat België betreft, is het gevoel van vertrouwen in de industrie en in de bouwnijverheid de afgelopen maanden fors verslechterd. In de kleinhandel taande het vertrouwen tijdens het laatste kwartaal van 2014 in Europa, en vooral in België, maar sinds het begin van 2015 herstelt het vertrouwen in de sector zich.

De EC verwacht een lichte en langzame daling van de werkloosheid, die in de eurozone naar verwachting zal uitkomen op 11,2% in 2015 en daarna op 10,6% in 2016, tegenover 11,6% in 2014; de werkloosheid blijft aldus echter heel wat hoger dan voor de crisis: ze bedroeg immers 7,5% in 2007.

Het monetaire beleid van de ECB zal, in combinatie met een verhoogde binnenlandse vraag, allicht een stijging van de inflatie veroorzaken. Volgens de recentste berekeningen van Eurostat zou de inflatie in de eurozone zijn gestegen van -0,6% (waarneming in januari) tot -0,3% (raming voor februari). Die stijging houdt grotendeels verband met de stijging van de prijzen van voedingswaren en met de lichte prijsstijging in de diensten, die de meest stabiele component vormen maar het meeste gewicht in de schaal leggen (43,7%). De bijdrage van de meest cyclische component van de inflatie, t.w. de industriële goederen met uitsluiting van energie, is van haar kant negatief.

België en de buurlanden

In haar analyse per land gaat de EC uit van een groei van het bbp in België van 1,1% in 2015 en van 1,4% in 2016. Op korte termijn zou het particulier verbruik voordeel halen van de daling van de olieprijs en zouden de ondernemingen dankzij de maatregelen ter bevordering van het concurrentievermogen een groei van de buitenlandse vraag tegemoet mogen zien.

Tabel 1-2: Groeipercentage van het bbp (projectie winter 2015)

	2013	2014	2015	2016		2014	2015	2016
Eurozone	-0,5%	0,8%	1,3%	1,9%	Eurozone	=	↑	↑
België	0,3%	1,0%	1,1%	1,4%	België	↑	↑	↑
Duitsland	0,1%	1,5%	1,5%	2,0%	Duitsland	↑	↑	↑
Frankrijk	0,3%	0,4%	1,0%	1,8%	Frankrijk	↑	↑	↑
Nederland	-0,7%	0,7%	1,4%	1,7%	Nederland	↓	=	=

Bron: European Economic Forecast autumn 2014 & winter 2015

Behalve in Nederland werden de groeivoorzichten in de buurlanden naar boven herzien. Voor de meeste economieën zou de groeiversnelling steunen op de groei van het particulier verbruik.

Het Duitse bbp zou aangroeien met 1,5% in 2014 en in 2015. De Duitse groei werd voornamelijk ondersteund door de binnenlandse vraag. Met een robuuste arbeidsmarkt en 5% werkloosheid zijn de loonsverhogingen die werden verkregen in de metaalverwerkende sector (een procyclische sector) goed nieuws voor de Duitse groei op korte termijn, maar ook voor de afzetmarkten van de andere Europese landen. Het begrotingssaldo van Duitsland zal tot in 2016 allicht een overschot blijven vertonen. Indien de andere sectoren in Duitsland het voorbeeld van de metaalverwerkende sector volgen, zal de loonkloof met België normaal kleiner worden.

De groeivoorzichten in Frankrijk zijn de minst gunstige van de vier landen (BE, DE, FR, NL). Het particulier verbruik is momenteel de belangrijkste motor van deze groei. Volgens de Europese Commissie zal Frankrijk, ondanks de groei van de buitenlandse vraag, zijn handelstekort allicht niet significant zien verminderen. Het begrotingstekort zal naar verwachting op 4,3% van het bbp uitkomen in 2014, alvorens het terugloopt tot 4,1% in 2015 en 2016. De maatregelen ter verbetering van het concurrentievermogen van het land zullen op korte termijn waarschijnlijk geen vermeldenswaardige effecten hebben op de werkloosheidsgraad, die 10,3% bedroeg in 2014 en in 2015 zou oplopen tot 10,4%, waarna hij zou uitkomen op 10,2% in 2016.

De Nederlandse economie heeft in 2014 weer met een groei aangeknoopt van 0,7%, die met name te danken was aan de bijdrage van de netto-uitvoer en aan de opleving van het binnenlands verbruik. De EC verwacht dat Nederland zijn herstel voortzet en een groei van het bbp zal realiseren van 1,4% in 2015 en van 1,7% in 2016. De daling in de groeivoorzichten voor 2014 zou o.a. kunnen worden toegeschreven aan de uitzonderlijk milde weersomstandigheden tijdens het laatste kwartaal van het jaar, die aan de basis lagen van een verminderd gasverbruik in Nederland.

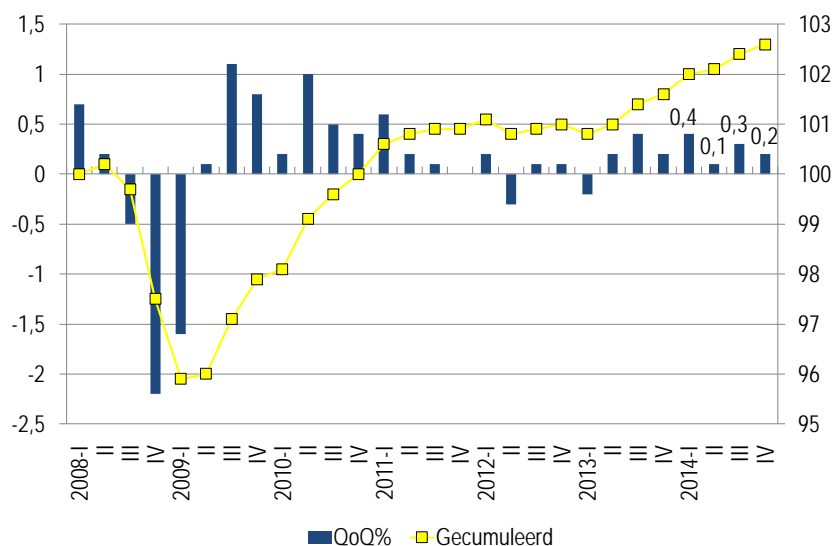
Componenten van de Belgische groei

Uit de onderstaande grafiek blijkt dat de groei van het Belgisch reëel bbp, die vanaf het tweede kwartaal van 2013 op gang kwam, aanhield tijdens de vier daaropvolgende kwartalen en uitkwam op 0,2% in het vierde kwartaal van 2014. De gele curve toont de ontwikkeling van het bbp (basis=100, met het eerste kwartaal van 2008 als referentie (=100)). Eind 2014 ligt het bbp 2,4% hoger dan het maximumniveau van voor de crisis, dat in het tweede kwartaal van 2008 werd bereikt.

De Europese Commissie verwacht in 2015 een toename van de werkgelegenheid in de privésector, die ten dele zou worden geneutraliseerd door de inkrimping van de werkgelegenheid in de overheidssector. De werkloosheid zou, na een maximumwaarde van 8,5% te hebben bereikt in 2014, teruglopen tot 8,3% in 2015 en tot 8,1% in 2016.

Wat de begroting betreft, bedroeg het tekort 3,2% van het bbp in 2014 en zou het dankzij de budgettaire saneringsmaatregelen dalen tot 2,6% in 2015.

Grafiek 1-2: Groeipercentage van het Belgische bbp

Bron: Nationale Bank van België (INR)

De volgende grafiek toont ons de bijdrage van de verschillende bestanddelen van het bbp aan de verandering ervan in volume.

Investerings

Over het ganse jaar 2014 bekeken, hebben vooral de investeringen bijgedragen aan de groei van het bbp. Die investeringen zijn voornamelijk bedrijfsinvesteringen, die tijdens het volledige afgelopen jaar 6,7% toenamen. Twee derde van die investeringsgroei heeft betrekking op de aankoop van een belangrijke licentie en op de aanschaf van buitenlandse schepen. De investeringen in woningen, die in 2013 nog 3,5% waren teruggelopen, knoopten in 2014 weer aan met een positieve groei van 0,9%. Die toename deed zich vooral voor in het laatste kwartaal van 2014, tijdens hetwelk de particulieren, in het vooruitzicht van de hervorming van de woonbonus in Vlaanderen, hun aankopen van vastgoed vervroegden. In 2015 zullen de investeringen allicht minder sterk toenemen, met name door de impact van de hervorming van de woonbonus. Wegens de hoge bezettingsgraad van de productiecapaciteit en de vooruitzichten met betrekking tot de buitenlandse vraag zullen de investeringen in 2016 normaal echter sterker toenemen.

Particulier verbruik

Met een groei van 1% in 2014 heeft het particulier verbruik een positieve impact op de economische groei. Deze toename is deels het gevolg van de daling van de olieprijs. Wegens de indexsprongen en de loonbevrozingsmaatregelen van de afgelopen jaren zou de groei van het particulier verbruik volgens de vooruitzichten van de Europese Commissie in 2016 weer teruglopen tot 0,7%.

Handelsbalans

De netto-uitvoer van goederen en diensten vertoont voor het derde opeenvolgende jaar een positief saldo en draagt in 2014 ten belope van 0,4 procentpunt bij aan de groei van het bbp. Het negatieve saldo dat in het derde kwartaal werd waargenomen, is te wijten aan de investeringen die tijdens die periode werden gerealiseerd (zie Investerings).

Overheidsuitgaven

De uitgaven inzake finaal verbruik van de overheidsbesturen zijn 0,4% toegenomen in 2014, tegenover 1,1% in 2013.

Voorraden

De voorraden kenden voor het derde opeenvolgende jaar een inkrimping. Het hoge peil van de bezettingsgraad van de productiecapaciteit zou, in combinatie met de voorraadaanpassingen (inkrimping tijdens de afgelopen drie jaar), kunnen wijzen op grotere investeringsbehoeften in de toekomst.

Grafiek 1-3: Bijdragen aan de groei van het Belgisch reëel bbp

Bron: Nationale Bank van België (INR)

Toegevoegde waarde naar bedrijfstak

Vanuit productie-oogpunt leveren de diensten de grootste bijdrage aan de groei van het bbp, met een stijging van de toegevoegde waarde in de sector van 0,7%. De toegevoegde waarde in de industrie neemt voor het eerst sinds 2010 toe en komt uit op 1,8% in 2014. Na een daling van 1,3% in 2013 is de toegevoegde waarde van de bouwnijverheid toegenomen: de groei bedroeg 3,2% in 2014.

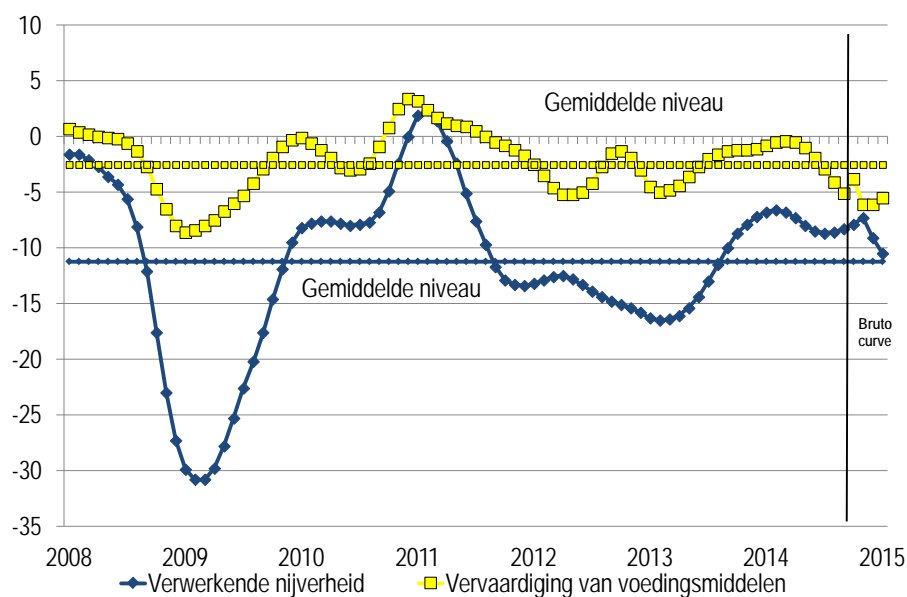
2 Conjunctuur in de voedingsindustrie (NACE 10) en in de drankenindustrie (NACE 11)

2.1 Conjunctuur

De conjunctuurcurve in de voeding (deze omvat NACE 10 : vervaardiging van voedingsmiddelen, en NACE 11: vervaardiging van dranken) zoals weergegeven in de grafiek hieronder omvat de periode van 2008, vanaf de aanvang van de economische en financiële crisis, tot december 2014. De conjunctuurschommelingen zijn relatief beperkt in deze sector, die minder gevoelig blijkt te zijn voor de economische conjunctuur, in tegenstelling tot de verwerkende nijverheid in haar geheel. Globaal gezien volgt de voedingsindustrie dus de bewegingen van de conjunctuurcurve van de verwerkende industrie, maar de golfbeweging is minder uitgesproken.

Sinds maart 2014 is de afgevlakte curve van de voeding, berekend tot september, beginnen dalen. Zowel de prognoses op het vlak van tewerkstelling als wat betreft de vraag reageerden met een duidelijke daling. Bovendien verzwakten ook de verwachtingen over de orderpositie. Daarnaast lag de beoordeling van het voorradenpeil hoger dan normaal voor het seizoen.

Grafiek 2-1 : Bruto conjunctuurcurve in de voeding¹ en gemiddeld peil (01/2008-12/2014)

Bron : NBB (Belgostat), conjunctuurenquêtes

¹ Deze gevoelscurve van de Nationale Bank van België bestrijkt de NACE-codes C 10 en C 11.

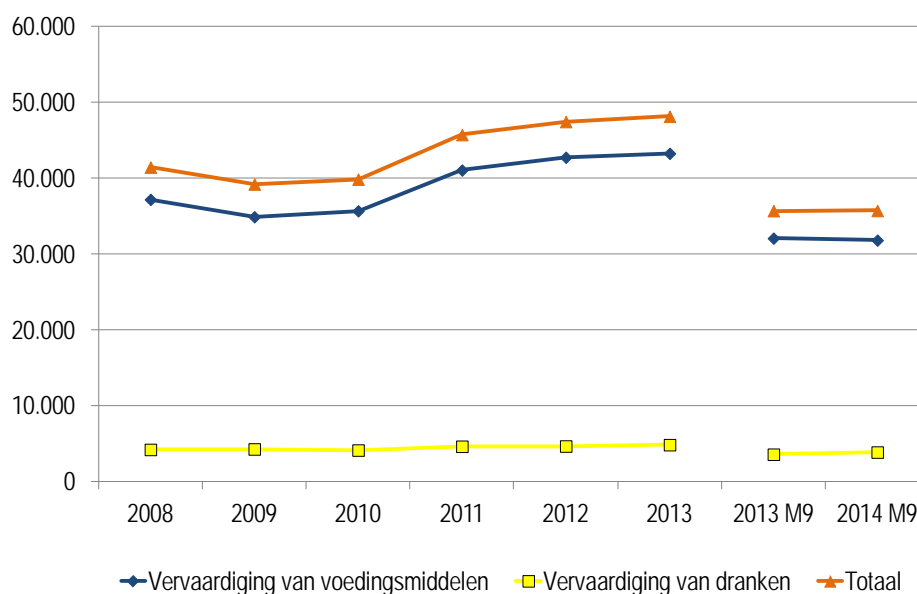

2.2 Omzet, productie en productieprijzen

2.2.1 Omzet volgens de btw-gegevens²

De gecumuleerde omzet voor de twee sectoren stabiliseerde in de eerste negen maanden van 2014³ ten opzichte van de overeenstemmende periode van het jaar voordien (+0,1%). De groei van het omzetcijfer die in 2010 werd ingezet komt daarmee tot stilstand. De evolutie in elk van de sectoren was evenwel sterk verschillend. Terwijl de voedingsindustrie een beperkt verlies liet noteren (- 0,8%) vertoonde de drankenindustrie een aanzienlijke stijging van 7,9%. De drankensector heeft evenwel een geringer relatief belang.

Grafiek 2-2: Omzet in de voedings- en drankenindustrie (in miljoen euro)

Bron: Algemene directie Statistiek – Statistics Belgium, voorlopige gegevens

² Definitie AD Statistiek - Statistics Belgium: De omzet omvat alle bedragen (exclusief btw) die overeenkomen met de verkoop door de btw-plichtige van goederen en diensten aan derden in België of in het buitenland. Bovendien omvat de omzet alle andere kosten (vervoer, verpakking enz.) die aan de klant worden doorberekend, ook al worden ze apart in rekening gebracht. Kortingen, rabatten en disconto's moeten in mindering worden gebracht, evenals de waarde van teruggekomen producten (via creditnota's). Inkomen dat als overige bedrijfsopbrengsten, financieel inkomen of uitzonderlijke opbrengsten in de bedrijfsrekeningen voorkomt, wordt niet tot de omzet gerekend.

³ Het betreft voorlopige gegevens.

Tabel 2-1: Totale omzet

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 M9	2014 M9
Vervaardiging van voedingsmiddelen	10	37.232	34.937	35.722	41.099	42.784	43.303	32.118	31.856
			-6,2%	2,2%	15,1%	4,1%	1,2%		-0,8%
Vervaardiging van dranken	11	4.258	4.320	4.177	4.675	4.709	4.887	3.627	3.912
			1,4%	-3,3%	11,9%	0,7%	3,8%		7,9%
Totaal	10-11	41.490	39.257	39.899	45.774	47.493	48.190	35.745	35.768
			-5,4%	1,6%	14,7%	3,8%	1,5%		0,1%

*In miljoen euro en in groeipercentage ten opzichte van het jaar ervoor
Bron: AD Statistiek - Statistics Belgium, voorlopige gegevens

Voedingsindustrie

Het omzetcijfer van de voedingsindustrie veerde na de crisis van 2008-2009 op om een groeipek van 15,1% te laten noteren in 2011. In de daar op volgende jaren zwakte de groei evenwel af: in 2014 zou men een beperkte krimp kunnen vaststellen.

De omzet van de voedingsindustrie vertoonde in de eerste negen maanden van 2014 een lichte terugval ten opzichte van het jaar ervoor, met name door de daling in subsector 10.6 "Vervaardiging van maalderijproducten, zetmeel en zetmeelproducten" (-20,8%, de meest uitgesproken daling sinds 2008) en subsector 10.7 "Vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren" (-18,1%, de tweede daling sinds 2008).

Subsector 10.9 « Vervaardiging van diervoeders » kent in de eerste negen maanden van het jaar de eerste daling in zijn omzet sinds 2009 (-9,3%).

De subsector die qua weging de grootste invloed heeft, 10.8 "Vervaardiging van andere voedingsmiddelen", vertoonde een stagnatie in zijn omzet (+0,1%), terwijl drie andere belangrijke subsectoren een stijgende trend vertoonden in de eerste negen maanden van 2014 ten opzichte van de overeenstemmende periode van 2013. Zo steeg de omzet in subsector 10.1 "Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten" met 1,5% op jaarbasis, terwijl in subsector 10.3 "Verwerking en conservering van groenten en fruit" en 10.5 "Vervaardiging van zuivelproducten" de verkoop in de onderzochte periode met respectievelijk 5,7% en 12,7% toenam.

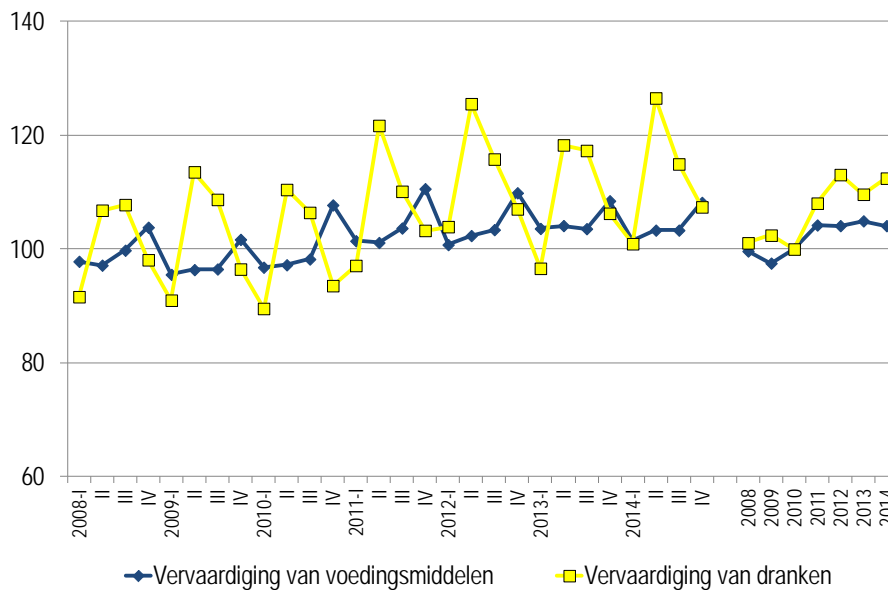
Drankenindustrie

De evolutie van het omzetcijfer vertoont voor de drankenindustrie een grilliger verloop, met eveneens een piek in 2011 (+11,9%), gevolgd door een sterke terugval van de groei het jaar nadien en een nieuwe stijging in 2013. Die trend lijkt zich in 2014 verder te zetten.

In de eerste negen maanden van 2014 groeide de verkoop van de sector met 7,9%. Deze sector bestaat voornamelijk uit twee subsectoren in volle expansie. Zo kende de subsector 11.05 "Vervaardiging van bier" een versnelde groei van zijn omzet in de eerste negen maanden van 2014 (+11,9%), terwijl de subsector 11.07 "Vervaardiging van frisdranken, productie van mineraalwater en ander gebotteld water" een beperktere stijging van de verkoop noteerde (+3,8%).

2.2.2 Productie volgens de Prodcom-indexen⁴

Grafiek 2-3: Productie-index (Prodcom) in de voedings- en drankenindustrie (2010=100)

Bron: AD Statistiek - Statistics Belgium, gegevens in volume, voor werkdagen gecorrigeerd

Tabel 2-2: Productie in België, de eurozone en de buurlanden

	C10			C11		
	Δ2008-2014	Δ2013-2014	ΔK4 13 - K4 14	Δ2008-2014	Δ2013-2014	K4 13 - K4 14
Eurozone	2,8%	0,9%	0,2%	-2,2%	2,0%	1,2%
België	4,5%	-0,8%	-0,3%	11,3%	2,6%	1,1%
Duitsland	2,3%	0,0%	-0,4%	5,2%	3,4%	1,7%
Frankrijk	1,3%	-0,2%	-1,1%	6,0%	3,8%	4,2%
Nederland	9,7%	2,2%	2,1%	-4,5%	-1,2%	-0,8%

Bron: Eurostat, gegevens in volume, voor werkdagen gecorrigeerd

Voedingsindustrie

Volgens Eurostat kende de productie (in volume) in het eurogebied voor de voedingsmiddelenindustrie een beperkte groei in 2014 in vergelijking met 2013 (+0,9%). De vergelijking van het laatste kwartaal van 2014 met het laatste kwartaal van 2013 geeft een beperkte groei van 0,2% aan. Hetzelfde beeld komt terug in onze buurlanden. Het groeicijfer in het 4de kwartaal komt er bovendien lager uit dan de groeicijfers voor het volledig jaar 2014. In Frankrijk (-1,1%) en Duitsland (-0,4%) wordt een negatieve groei genoteerd, terwijl die in Nederland positief is (+2,1%), maar iets lager uitkomt dan bij de jaar op jaar wijziging.

⁴ Prodcom is de maandelijkse enquête naar de industriële productie. In het kader van de samenwerking tussen de EG-landen wordt gestreefd naar een betere vergelijkbaarheid van de statistische gegevens. Het statistisch bureau van de Europese Gemeenschap heeft daarom het initiatief genomen om de gegevens inzake industriële productie in alle lidstaten te verzamelen met dezelfde productlijst, in dezelfde sectoren, enzovoort. Dit initiatief kreeg de naam « Prodcom »: « Produits de la COMMunauté européenne ». Meer info vindt u op de site van de FOD Economie: <http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/gegevensinzameling/enquetes/prodcom/>

In België daalde de productie in 2014 ten opzichte van 2013 met 0,8% met name door een derde opeenvolgende daling van de productie in subsector 10.7 « Vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren ». In het vierde kwartaal van 2014 beperkte de productiedaling zich tot 0,3% ten opzichte van dezelfde periode in 2013. België deed het beter dan de eurozone en dan 2 van de 3 buurlanden gedurende de voorbije periode (2008 – 2014). Enkel Nederland haalde in die periode een aanzienlijk hoger groeicijfer.

De trendmatige groei van de productie in België, en dit sinds het eerste kwartaal van 2009, met bijna steeds een uitschieter in het vierde kwartaal, is dus enigszins omgebogen.

In de meeste subsectoren van de voedingsmiddelenindustrie daalde de productie in het vierde kwartaal van 2014 t.o.v. het vierde kwartaal van 2013. Er zijn slechts 3 subsectoren die een hoger productiepeil laten noteren: 10.1 “verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten” (+2,4%), 10.5 “vervaardiging van zuivelproducten” (+13,0%) en 10.8 “vervaardiging van andere voedingsproducten” (+1,4%). De subsectoren 10.2 (-4,8%) “vervaardiging en conservering van vis en van schaal – en weekdieren” en 10.4 “vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten” (-5,1%) vielen op door hun negatieve resultaten.

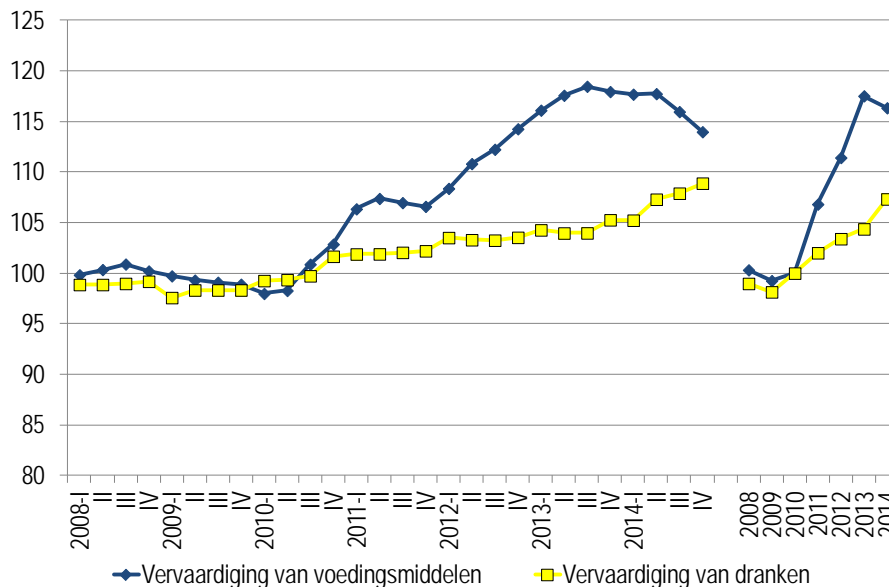
Drankenindustrie

De drankenproductie in de eurozone nam in 2014 toe met 2,0% in vergelijking met 2013. De productiestijging was evenwel meer uitgesproken in Frankrijk (+3,8%), Duitsland (+3,4%) en België (+2,6%). In Nederland werd daarentegen een productiedaling opgetekend (-1,2%).

In België groeide de productie aanzienlijk over de geanalyseerde periode 2008 – 2014 (+11,3%). In 2014 steeg de productie met 2,6% ten opzichte van 2013. Bij vergelijking van de laatste kwartalen van beide jaren zien we in 2014 een groei van 1,1%. Deze sector wordt wel gekenmerkt door vrij grote schommelingen in het groeipatroon op kwartaalbasis (met een regelmatige piek in het tweede en derde kwartaal).

2.2.3 Productieprijzen volgens de Prodcom-indexen

Grafiek 2-4: Indexcijfer der productieprijzen in de voedings- en drankenindustrie (totale markt, 2010=100)

Bron: AD Statistiek - Statistics Belgium, bruto gegevens

Tabel 2-3: Productieprijzen in België, in de eurozone en in de buurlanden (totale markt, 2010=100)

	C10			C11		
	Δ2008-2014	Δ2013-2014	ΔK4 13 - K4 14	Δ2008-2014	Δ2013-2014	K4 13 - K4 14
Eurozone	7,6%	-1,0%	-2,0%	9,9%	1,1%	0,9%
België	16,0%	-1,0%	-3,4%	8,3%	2,7%	3,4%
Duitsland	10,2%	-0,6%	-2,7%	8,0%	1,5%	1,2%
Frankrijk	-0,2%	-1,3%	-2,2%	11,7%	3,0%	2,3%
Nederland	13,5%	-1,2%	-3,4%	12,9%	-0,9%	-1,6%

Bron: Eurostat, bruto gegevens

Voedingsindustrie

In de eurozone daalden de productieprijzen van de voedingsmiddelenindustrie met 1,0% in 2014 ten opzichte van 2013. Dit is het equivalent van de prijsdaling in België. In Duitsland (-0,6%) bleven de prijzen quasi stabiel, terwijl de daling van de prijzen meer uitgesproken was in Nederland (-1,2%) en Frankrijk (-0,3%).

De prijsdaling tussen 2013 en 2014 was te wijten aan een sterke daling van de productieprijzen in de subsectoren 10.9 "Vervaardiging van diervoeders" (-6,7%), 10.6 "Vervaardiging van maalderijproducten, zetmeel en zetmeelproducten" (-6,2%) en 10.4 "Vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten" (-3,2%). De productieprijzen stegen daarentegen in de subsector 10.2 "Verwerking en conservering van vis en van schaal- en weekdieren" (+8,8%), en beperkter in subsectoren 10.8 "Vervaardiging van andere voedingsmiddelen" (+2,3%) en 10.3 "Verwerking en conservering van groenten en fruit" (+2,0%).

Bij vergelijking van het vierde kwartaal 2014 met hetzelfde kwartaal in 2013 is de prijsafname in België (-3,4%), evenals deze in Nederland (-3,4%), Duitsland (-2,7%) en Frankrijk (-2,2%), aanzienlijker dan deze in de eurozone (-2%).

Vooraf de prijsdalingen in de subsectoren 10.5 "Vervaardiging van zuivelproducten" (-9,4%) en 10.9 "Vervaardiging van diervoeders" (-5,9%) leidden in het vierde kwartaal van 2014 tot dalende productieprijzen in vergelijking met deze periode in 2013. Maar ook in de subsectoren 10.1 "Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten" (-5,0%), 10.4 "Vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten" (-5,4%) en 10.6 "Vervaardiging van maalderijproducten, zetmeel en zetmeelproducten" (-4,1%) was er een afname waar te nemen. In de subsectoren 10.2 "Verwerking en conservering van vis en van schaal- en weekdieren" en 10.3 "Verwerking en conservering van groenten en fruit" daarentegen stegen de prijzen met resp. 3,4% en 1,7%.

Drankenindustrie

De drankensector in de eurozone kende een prijsstijging (+1,1%) in 2014 in vergelijking met de overeenstemmende periode in het vorige jaar. In Frankrijk (+3,0%), België (+2,7%) en Duitsland (+1,5%) werd een meer uitgesproken toename genoteerd. In Nederland daalde het prijsniveau voor de drankenindustrie met 0,9%.

De productieprijzen stegen tussen 2013 en 2014 vooral in de subsectoren 11.01 "Vervaardiging van gedistilleerde dranken door distilleren, rectificeren en mengen" (+5,3%) en 11.07 "Vervaardiging van frisdranken; productie van mineraalwater en ander gebotteld water" (+3,9%). In de subsector 11.05 "Vervaardiging van bier" was de prijsstijging beperkt tot 2,2%.

Bij vergelijking van het vierde kwartaal 2014 met dezelfde periode in 2013 noteerde België (+3,4%) de grootste prijsstijging in vergelijking met de buurlanden Frankrijk (+2,3%) en Duitsland (+1,2%). In Nederland daalden de prijzen met 1,6%. De eurozone gaf een prijsvermeerdering aan van 0,9%.

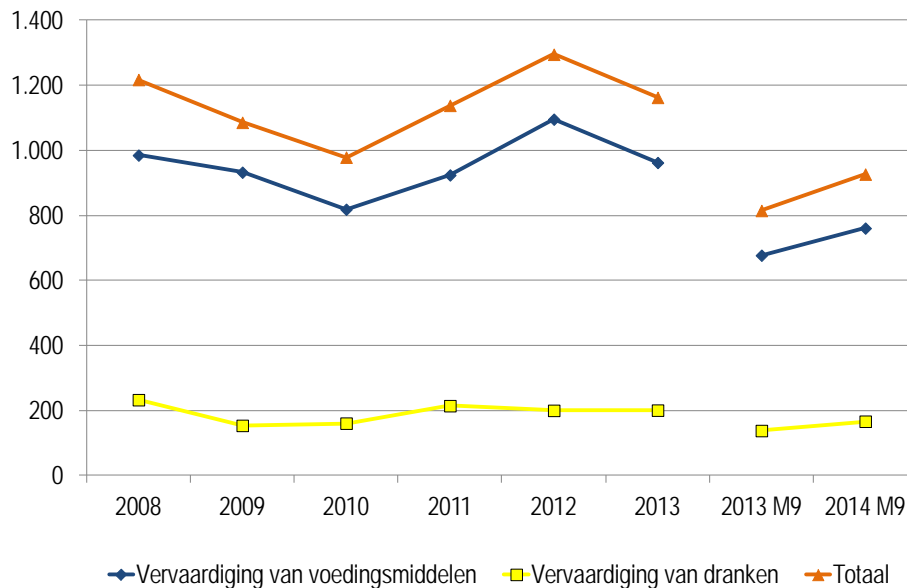
De jaar-op-jaar stijging van de Belgische productieprijzen in het vierde kwartaal van 2014 vloeide voort uit een forse stijging in de subsector 11.01 "Vervaardiging van gedistilleerde dranken door distilleren, rectificeren en mengen" (+5,6%) en, in mindere mate, door stijgingen in subsectoren 11.05 "Vervaardiging van bier" (+2,9%) en 11.07 "Vervaardiging van frisdranken; productie van mineraalwater en ander gebotteld water" (+3,1%).

2.3 Investerings en bezettingsgraad van de productiecapaciteit

2.3.1 Investerings volgens btw-gegevens⁵

De gecumuleerde investeringen voor de twee sectoren vertonen een stijging met 13,7% in de eerste negen maanden van 2014⁶ ten opzichte van dezelfde periode in 2013⁷. Hiermee wordt er weer aangeknoopt met het groeiritme van de investeringen in de jaren 2011 en 2012, na de zwakkere investeringsjaren net na de financiële crisis.

Grafiek 2-5: Investerings in de voedings- en drankenindustrie (in miljoen euro)

Bron: AD Statistiek - Statistics Belgium

⁵ Definitie DG Statistiek - Statistics Belgium : Investerings zijn de uitgaven (exclusief btw) door de btw-plichtige voor de verwerving van goederen en diensten die een bedrijfsmiddel uitmaken. Het gaat dus om oprichtingskosten, immateriële vaste activa, terreinen en gebouwen, installaties, machines en uitrusting, meubilair en rollend materieel, vaste activa in leasing en overige vaste activa. De lonen van het personeel (dat b.v. zou worden ingezet om een gebouw op te trekken of te verbouwen) en andere sociale lasten en de aankopen van andere diensten, werk en studies (b.v. ereloon architect) behoren dus niet tot de investeringen.

⁶ Het betreft voorlopige gegevens.

⁷ Voor meer gedetailleerde informatie over de investeringen per subsector kunt u de site van de FOD Economie raadplegen.

Tabel 2-4: Totaal investeringen

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE- code	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 M9	2014 M9
Vervaardiging van voedingsmiddelen	10	985	932	818	924	1.096	962	677	760
			-5,3%	-12,2%	12,9%	18,6%	-12,2%		12,3%
Vervaardiging van dranken	11	232	153	160	214	200	200	138	166
			-34,0%	4,5%	33,5%	-6,7%	0,4%		20,8%
Totaal	10-11	1.218	1.086	979	1.138	1.295	1.163	815	927
			-10,8%	-9,9%	16,3%	13,8%	-10,2%		13,7%

Bron: AD Statistiek - Statistics Belgium, voorlopige gegevens

Voedingsindustrie⁸

De investeringen in de voedingsindustrie stegen met 12,3% in de eerste negen maanden van 2014 vergeleken met de overeenstemmende periode in 2013, dat evenwel een minder intensief jaar was op vlak van investeringen, na de forse herneming van de investeringen in de twee voorafgaande jaren.

Deze toename van de investeringen is te verklaren door de opvallende stijging van de investeringen in de subsectoren 10.8 "Vervaardiging van andere voedingsproducten" die in vergelijking met het jaar ervoor met 40,1% stegen. Het zijn vooral de subsectoren 10.82 "Vervaardiging van cacao, chocolade en suikerwerk" (+43%) en 10.89 "Vervaardiging van andere voedingsmiddelen" (+90,1%) die dit resultaat verklaren. Met meer dan 189 miljoen euro investeringen in de eerste negen maanden van 2014 heeft subsector 10.8 de grootste invloed in termen van investeringsvolume.

Twee andere subsectoren trokken de investeringen naar omhoog, namelijk subsector 10.3 "Verwerking en conservering van groenten en fruit" (+27,4%) en meer in het bijzonder subsector 10.31 "Verwerking en conservering van aardappelen" (+150,8%) alsook 10.5 "Vervaardiging van zuivelproducten" (+16%), met een duidelijke versnelling in subsector 10.52 "Vervaardiging van consumptie-ijs" (+62%). Subsector 10.3 had in 2012 bijzonder grote investeringen gedaan, met nadien een inperking in 2013. Niettemin liggen de investeringen over de laatste drie onderzochte jaren (M9) hoger dan voor de periode 2008-2011.

In de eerste negen maanden van 2014 zakten de investeringen ten opzichte van het jaar ervoor met 11,8% in subsector 10.7 "Vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren" na de afname van de betreffende uitgaven met 13,4% in subsector 10.71 "Vervaardiging van brood en vers banketbakkerswerk".

Een afname van de investeringen stelde men ook vast in subsector 10.6 "Vervaardiging van maalterijproducten zetmeel en zetmeelproducten" (-38,9%) na een daling van de investeringen in subsector 10.62 "Vervaardiging van zetmeel en zetmeelproducten" (-55,8%). Deze subsector had in 2013 massaal geïnvesteerd.

⁸ Om de betrouwbaarheid van de gegevens te waarborgen worden de NACE-waarden met « 4 digits » niet vernoemd en worden enkel de veranderingen ten opzichte van het jaar ervoor meegedeeld.

Drankenindustrie

In de eerste 9 maanden van 2014 namen de investeringen in de drankensector (+20,8%) fors toe in vergelijking met de overeenstemmende periode in 2013. Deze evolutie bevestigt het grillige verloop van de investeringen.

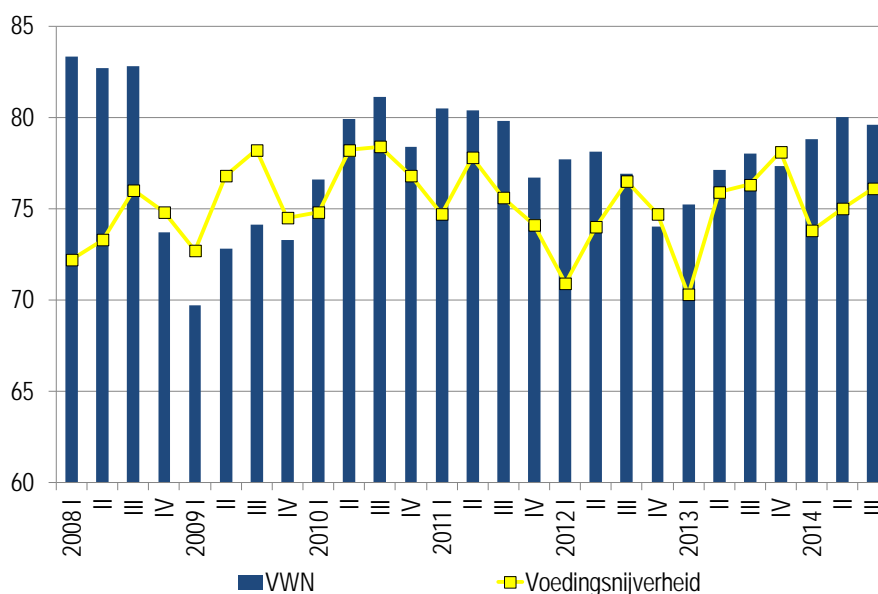
Deze stijging van de investeringen is volledig toe te schrijven aan subsector 11.05 "Vervaardiging van bier", waar aanzienlijke investeringen werden gedaan (+28,2%). Deze subsector verklaart meer dan 80% van de uitgaven op het vlak van investeringen in de vervaardiging van dranken.

In de andere subsectoren namen de investeringen af. Het betreft de subsectoren 11.01 "Vervaardiging van gedistilleerde dranken" (-22,9%), 11.06 "Vervaardiging van mout" (-58,5%) en 11.07 "Vervaardiging van frisdranken, productie van mineraalwater en ander gebotteld water" (-10,1%).

2.3.2 Bezettingsgraad van de productiecapaciteit

De bezettingsgraad van de productiecapaciteit van de verwerkende industrie bereikte in het tweede kwartaal van 2014 zijn hoogste punt (80%) sedert het eerste kwartaal van 2011 (80,5%). De stijgende lijn zette zich in vanaf het vierde kwartaal van 2012 (76,7%). Het derde kwartaal van 2014 vertoonde echter een kleine daling (79,6%).

Grafiek 2-6: Seizoengezuiverde bezettingsgraad van de productiecapaciteit (in %)

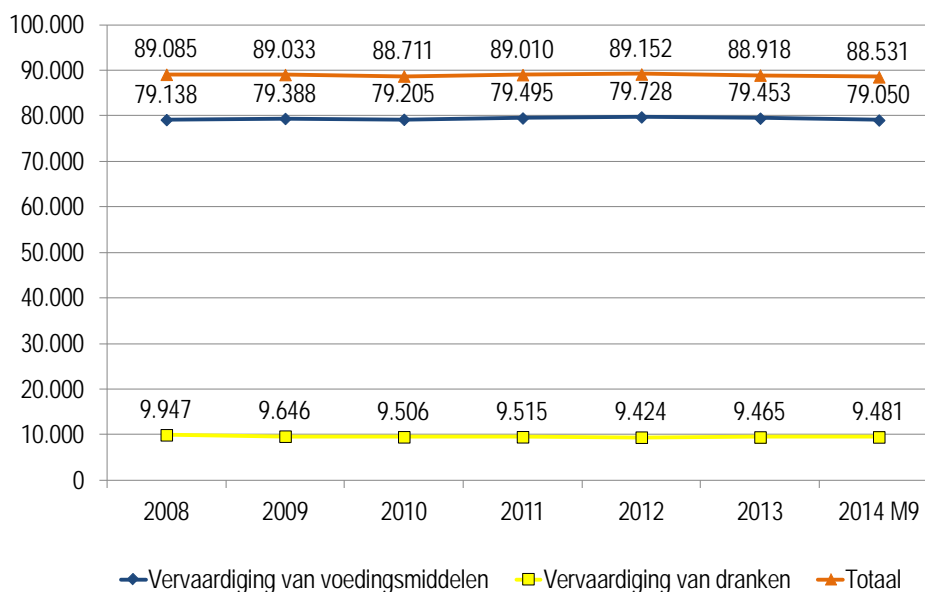

Bron: NBB (Belgostat), conjunctuurenquêtes

De bezettingsgraad van de voedingsindustrie (voedings- en drankenindustrie) volgt een grilliger patroon, met steeds een terugval in het eerste kwartaal van het jaar, waarna deze in de volgende kwartalen opnieuw stijgt. De bezettingsgraad in het derde kwartaal van 2014 (76,1%) komt uit op een iets lager niveau dan deze in het overeenstemmende kwartaal in 2013 (76,3%). In het vierde kwartaal van 2013 (78,1%) werd bijna opnieuw de vorige top in de bezettingsgraad van de productiecapaciteit bereikt die zich situeert in het derde kwartaal van 2010 (78,4%).

2.4 Tewerkstelling

Grafiek 2-7: Tewerkstelling in de voedings- en drankenindustrie

Bron: RSZ

Aan het einde van het derde kwartaal van 2014 telden de voedingsmiddelen- en drankensector samen 88.531 rechtstreekse arbeidsplaatsen. Daarmee vertoont het aantal rechtstreekse arbeidsplaatsen een beperkte daling (-0,4%) tegenover 2013.

In absolute cijfers verloren de subsectoren 10.4 "Vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten" en 10.7 "Vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren" het meeste rechtstreekse arbeidsplaatsen. In de subsectoren 10.8 "Vervaardiging van andere voedingsmiddelen" en 10.3 "Vervaardiging en conservering van groenten en fruit" kwamen er het meeste bij

In de drankenindustrie werd er bij vergelijking van hogervermelde periodes een stijging van 0,1% vastgesteld.

Tabel 2-5: Arbeidsplaatsen in de voedings- en drankenindustrie

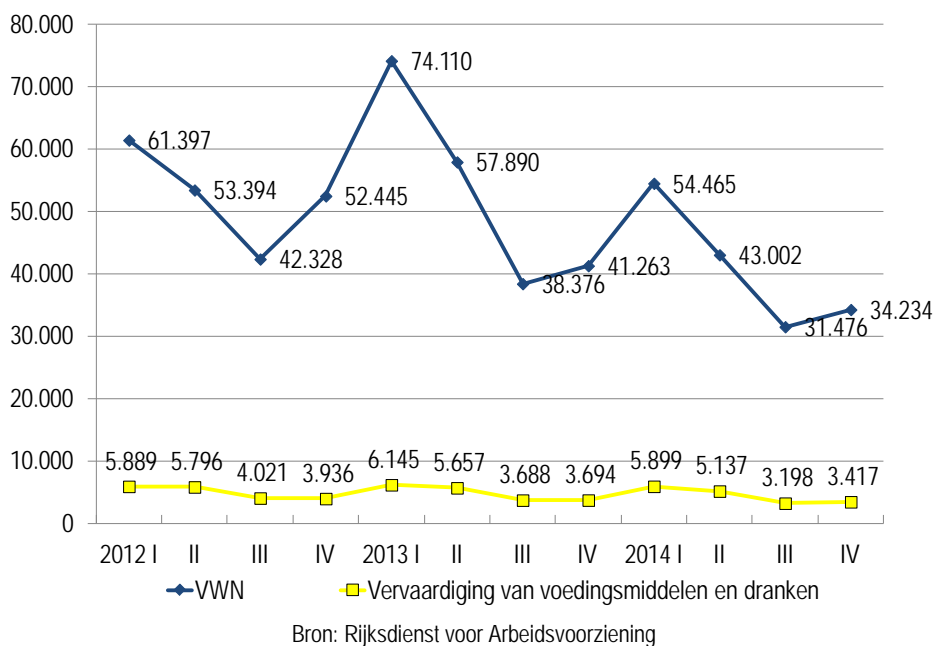
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	M92013	M92014
Vervaardiging van voedingsmiddelen	79.138	79.388	79.205	79.495	79.728	79.453	79.393	79.050
		0,3%	-0,2%	0,4%	0,3%	-0,3%	-0,1%	-0,4%
Vervaardiging van dranken	9.947	9.646	9.506	9.515	9.424	9.465	9.469	9.481
		-3,0%	-1,4%	0,1%	-1,0%	0,4%	0,0%	0,1%
Totaal	89.085	89.033	88.711	89.010	89.152	88.918	88.862	88.531
		-0,1%	-0,4%	0,3%	0,2%	-0,3%		-0,4%

Het opgegeven percentage toont het verloop ten opzichte van de voorgaande periode.

Bron: Gecentraliseerde statistieken RSZ

2.5 Tijdelijke werkloosheid

Grafiek 2-8: Tijdelijke werkloosheid in de industrie en in de voeding

In de loop van 2014 nam de verwerkende nijverheid minder zijn toevlucht tot tijdelijke werkloosheid dan in de overeenstemmende periodes van 2013. In het vierde kwartaal van 2014 daalde in de industrie het aantal mensen⁹ dat terechtkwam in de tijdelijke werkloosheid met 17% vergeleken met het jaar ervoor. Sinds de meest recente piek van de tijdelijke werkloosheid in de verwerkende industrie, daterend van het eerste kwartaal 2013 (74.110), nam deze af (-26,5% tussen het eerste kwartaal van 2013 en het eerste kwartaal van 2014) om een niveau te bereiken van 34.234 personen in het vierde kwartaal van 2014¹⁰.

Men stelt een vrij gelijklopende evolutie vast in de voeding (voedingsindustrie en drankenindustrie samen). Het gemiddelde aantal tijdelijk werklozen ligt in 2014 (4.413) lager dan in dezelfde periode van 2013 (4.796). In 2014 was 10,8% van de tijdelijke werkloosheid in de verwerkende industrie toe te schrijven aan de voedingsindustrie, dit aandeel lag daarmee hoger dan in 2013 (9,1%).

In het vierde kwartaal van 2014 daalde de tijdelijke werkloosheid met 7,5% vergeleken met het jaar ervoor.

⁹ Voltijds equivalent

¹⁰ De tijdelijke werkloosheid kent een seizoensgebonden verloop. Het gebruik van tijdelijke werkloosheid stijgt in het eerste kwartaal van het jaar, terwijl het in het derde kwartaal het laagste peil bereikt. Deze indicator dient dan ook van jaar tot jaar bekeken te worden.

2.6 Oprichtingen en stopzettingen van bedrijven

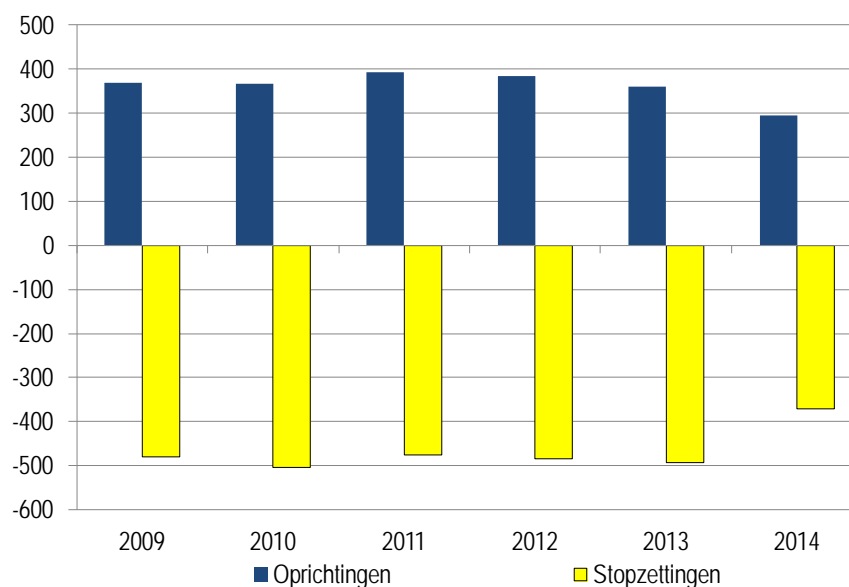
Voedingsindustrie

Het jaarlijks aantal nieuwe ondernemingen in de voedingsmiddelenindustrie vermindert sinds 2011. Toen werd een piek van 392 nieuwe ondernemingen bereikt. In 2014 werden er nog 295 nieuwe ondernemingen geteld, wat 18,3% minder was dan in het jaar voordien. De subsector met de meeste nieuwe ondernemingen in 2014 is 10.7 "vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren" (148). Maar dat aantal is toch 30,8% lager dan in 2009, het laatste topjaar voor de beschouwde periode 2008 – 2014.

Het aantal ondernemingen in de voedingsmiddelenindustrie dat verdween in 2014 (371) lag bijna een kwart (-24,7%) lager dan in 2013. De jaren voordien was dit aantal vrij stabiel.

Het aantal ondernemingen dat hun activiteiten stopzet is jaarlijks groter dan het aantal nieuwkomers. De kloof tussen nieuwe ondernemingen en ondernemingen die verdwijnen verminderde evenwel in 2014 voornamelijk door het afnemend aantal ondernemingen dat de activiteit heeft stopgezet. Voordien bleef deze kloof vrij stabiel, met uitzondering van 2011 waar ook een kleiner verschil werd waargenomen.

Grafiek 2-9: Oprichtingen en stopzettingen van ondernemingen in de voedingsindustrie (aantallen)

Bron: AD Statistiek - Statistics Belgium

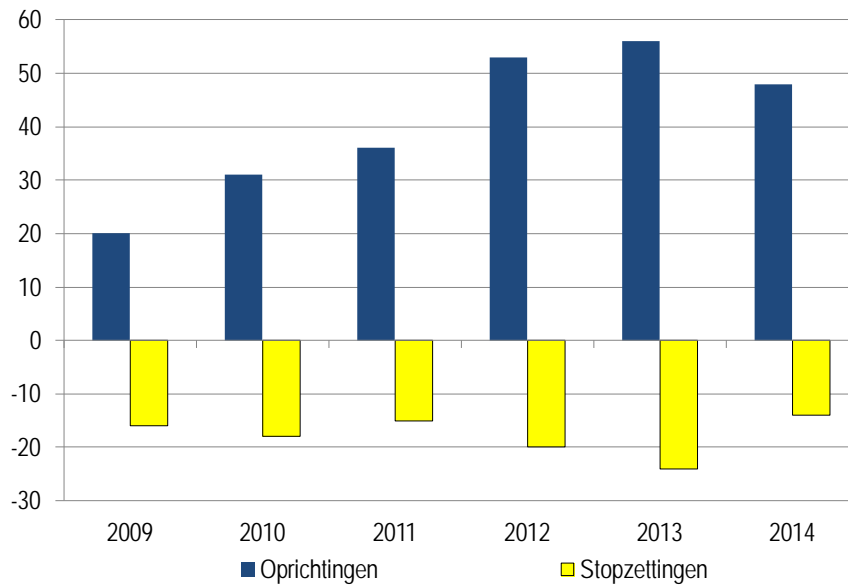
Drankenindustrie

Voor de drankensector ging het jaarlijks aantal nieuwe ondernemingen in stijgende lijn tot 2013 (56). In 2014 (48) kende dat aantal een terugval van 14,3%. De subsector 11.05 "vervaardiging van bier" noteerde een stijging sinds 2009, met een stabilisatie in 2014 (35) op het niveau van 2013.

Globaal valt er ook een stijging van het aantal ondernemingen dat de activiteit stopzet te noteren in de periode 2009 – 2013. In 2014 vermindert het aantal geschrapte ondernemingen met 14,3% ten opzicht van 2013.

Het aantal nieuwe ondernemingen in de drankensector is groter dan het aantal ondernemingen dat hun activiteiten onderbreekt. Die kloof vergroot nog in 2014 door de vermindering van het aantal bedrijven dat hun activiteiten stopzet .

Grafiek 2-10: Oprichtingen en stopzettingen van ondernemingen in de drankenindustrie (aantallen)

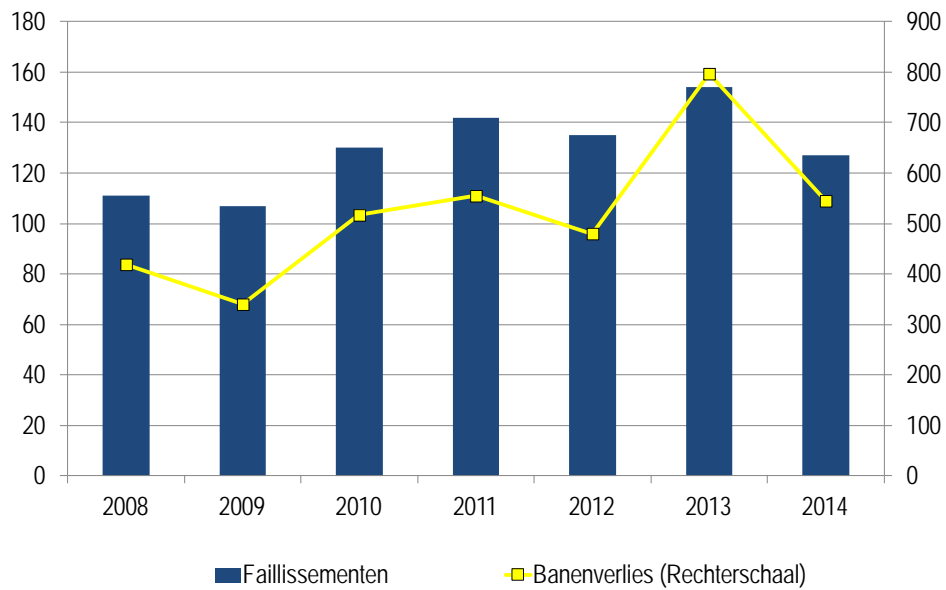
Bron: AD Statistiek - Statistics Belgium

2.7 Faillissementen

Voedingsindustrie

Het aantal faillissementen in de voedingsmiddelenindustrie bereikt in de beschouwde tijdspanne een dieptepunt in 2013 met 154 bedrijven die de boeken neerleggen ten gevolge van een faillissement, met een oveeenkomstig banenverlies voor 797 personeelsleden. In 2014 daalde het aantal faillissementen tot 127, met een banenverlies van 545.

Grafiek 2-11: Faillissementen en overeenkomstig banenverlies in de voedingsindustrie (aantallen)

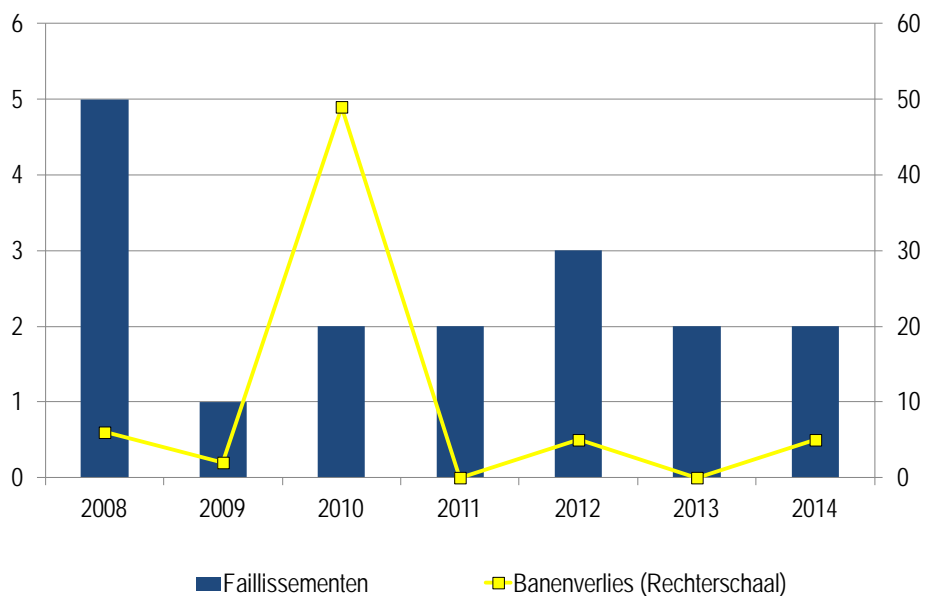

Bron: AD Statistiek - Statistics Belgium

Drankenindustrie

Het aantal faillissementen in de drankensector stabiliseert sedert een aantal jaren met gemiddeld 2 ondernemingen per jaar. Ook het overeenkomstige banenverlies is in de periode 2009 – 2014 vrij gelijkblijvend, het jaar 2010 uitgezonderd.

Grafiek 2-12: Faillissementen en overeenkomstig banenverlies in de drankenindustrie (aantallen)

Bron: AD Statistiek - Statistics Belgium

2.8 Buitenlandse handel

In deze afdeling worden de cijfers van de buitenlandse handel van België voor de producten van de voedingsindustrie voorgesteld. Er werd gebruik gemaakt van de gegevens van Eurostat (communautair concept). Deze hebben het voordeel dat men de handelsstromen kan vergelijken met die van de buurlanden, maar ook het nadeel dat ze zowel de uitvoer als de invoer van België overschatten. De uitvoer van een andere lidstaat die via een Belgische haven verloopt, wordt namelijk aan België toegerekend. Gezien het belang van de haven van Antwerpen en van Rotterdam heeft dit een aanzienlijke invloed voor België en Nederland.

Tabel 2-6: Saldo van de handelsbalans van de voedingsindustrie en de drankenindustrie (in miljoen euro)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	M11 2013	M11 2014
Wereld	2.287,1	2.860,6	2.903,9	2.058,9	2.831,9	2.942,7	2.972,3	2.656,6
Extra EU 28	-3.077,8	-2.893,4	-2.439,7	-3.023,5	-2.843,2	-2.406,4	-2.064,0	-2.452,0
Intra EU 28	5.364,9	5.754,0	5.343,6	5.082,4	5.675,1	5.349,1	5.036,3	5.108,6

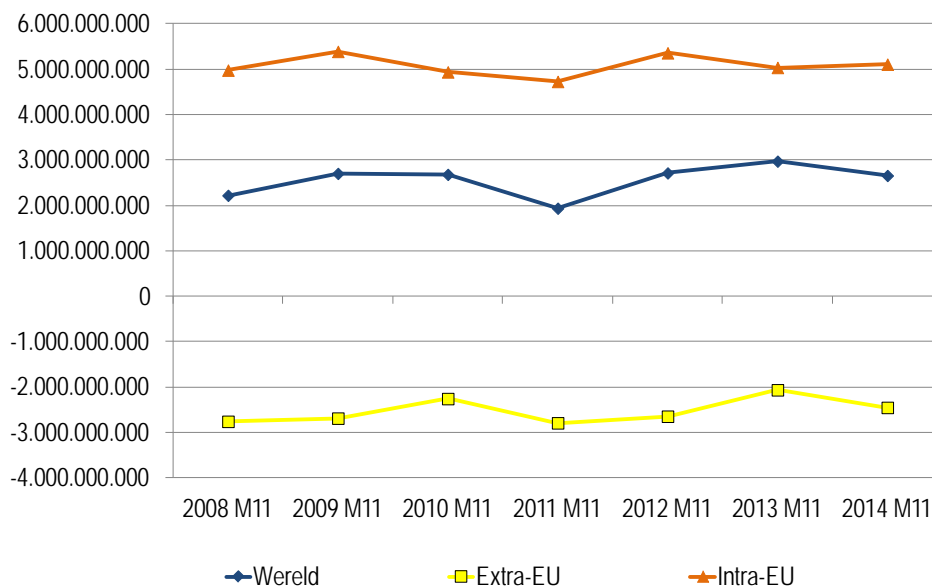
Bron: Eurostat

De voedings- en drankensector in zijn geheel scoort goed wat betreft uitvoer. Voor de periode 2008-2014 is het saldo van de handelsbalans van de hele sector positief, met een overschot van 2656,6 miljoen euro voor de eerste elf maanden van 2014¹¹. Dit positieve verloop stelt men zowel voor de voedingssector als de drankensector vast, hoewel de handelsbalans voor deze laatste pas sinds 2012 positief is. Voor de eerste elf maanden van 2014 bedroeg de uitvoer van de sector in zijn geheel 29716,6 miljoen euro, terwijl voor 27060,0 miljoen euro producten door ons land ingevoerd werden. Het verloop ten opzichte van het jaar ervoor vertoont evenwel een vermindering van het handelsoverschot, vooral als gevolg van een minder goede extra-communautaire balans, met een onvoldoende groei van de uitvoer om de toegenomen invoer te kunnen compenseren.

---

¹¹ Laatste gegevens beschikbaar bij de samenstelling van het verslag. Om het beknopt te houden, worden in dit deel enkel de grote trends van de Belgische internationale handel geschetst. Lezers kunnen de bijgevoegde tabellen raadplegen voor meer gedetailleerde cijfers (volgens hoofdstuk van de gecombineerde nomenclatuur voor voedingsproducten of volgens productcode van vier cijfers voor dranken).

Grafiek 2-13: Saldo handelsbalans in de voedings- en drankenindustrie (in miljoen euro)

Bron: Eurostat

Het saldo van de handelsbalans (wereld) in 2014 (M11) was evenwel positief maar viel opnieuw terug in vergelijking met de jaren 2012 (M11) en 2013 (M11) en de jaren 2009 (M1) en 2010 (M11). Het tekort op de extra-communautaire handelsbalans werd groter en kon niet worden gecompenseerd door het grotere overschot op de intra-communautaire balans. Tussen 2008 en 2014 deden zich periodes van lichte groei voor, met buiten de EU pieken in 2010 en 2013 en binnen de EU in 2009 en 2012, doch gevolgd door een terugval. De fluctuaties in de handelsbalans zijn duidelijk gelinkt met de crisisperiodes, want in 2008 (bankencrisis) en 2011 (eurocrisis) zien we een duidelijk dieptepunt.

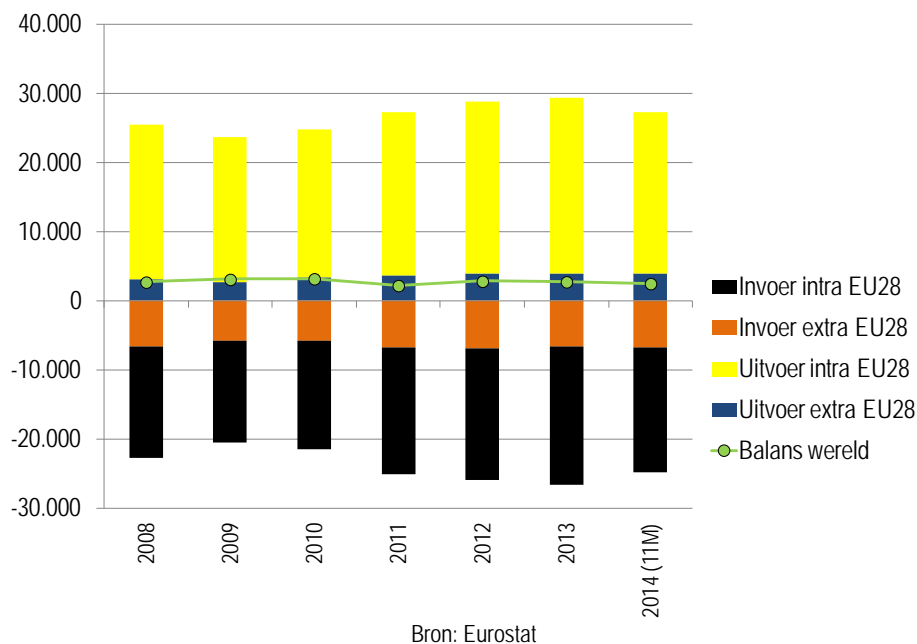
De uitvoer naar Nederland, Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk is tussen 2008 en 2013 sterk toegenomen, met een groei van respectievelijk 20,8%, 15,8%, 15,1% en 9,9% voor deze periode (tegenover +28,9%, +6,4%, +21,2% en +38,7% voor de invoer). Deze landen bepalen 66,6% van de Belgische uitvoer en 61,8% van onze invoer. Tussen de eerste elf maanden van 2013 en van 2014 daalde zowel de uitvoer als de invoer met betrekking tot de drie buurlanden en het Verenigd Koninkrijk (-71,1 miljoen euro uitgevoerde goederen naar de vier landen, tegenover een invoer van -122,4 miljoen euro). Het is vooral de uitvoer naar Frankrijk en naar Nederland die een daling kende (respectievelijk -1,9% en -1,2%). Inzake invoer vertonen het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk de sterkste dalingen op korte termijn (-7,5% en -0,4% ten opzichte van de eerste elf maanden van 2014).

De uitvoer naar de rest van de wereld groeide met 9,0% tussen de eerste elf maanden van 2013 en van 2014, gaande van 4078,7 miljoen naar 4444,7 miljoen, terwijl de invoer vanuit die zone met 12,3% steeg naar 6896,7 miljoen, na 6142,7 miljoen euro in 2013 (eerste elf maanden).

Voedingsindustrie

Grafiek 2-14: Buitenlandse handel van België voor de voedingsindustrie¹² (in miljoen euro)

Voor de beschouwde periode in het geheel draagt de voedingssector positief bij tot de totale handelsbalans van België. Terwijl de balans positief is voor de handel met de 28 EU-landen (een overschot van 5322,3 miljoen euro voor de eerste elf maanden van 2014), is het saldo negatief voor de verrichtingen met de rest van de wereld (een tekort van 2852,7 miljoen), wat een totaal positief saldo geeft van 2469,6 miljoen. Tot de sectoren die het meest bijdragen tot het totale handelssaldo van het land behoren de vleessector (een overschot van 1587,1 miljoen voor de eerste elf maanden van 2014) en de bereidingen op basis van graan (overschot van 1313,7 miljoen). Dan volgen de bereidingen van groenten, vruchten of andere plantendelen, dan cacao en bereidingen daarvan, met een saldo van respectievelijk 925,0 en 660,2 miljoen euro. Dit compenseert de tekorten van de subsectoren graan, oliehoudende zaden en vruchten, vis en fruit (respectievelijk een tekort van 1099,6 miljoen; 1033,3 miljoen; 660,5 miljoen en 471,1 miljoen euro).

In de eerste elf maanden van 2014 wordt de Belgische uitvoer van voedingsproducten aangetrokken door de melk- en zuivelproducten (3071,65 miljoen euro), vlees (2871,6 miljoen), bereidingen van groenten, vruchten of andere plantendelen (2721,1 miljoen) en bereidingen op basis van graan (2596,1 miljoen). De uitvoer van melk- en zuivelproducten steeg vergeleken met het jaar ervoor (+7,9%), net als de bereidingen op basis van graan (+2,3%). De uitvoer van de andere genoemde productgroepen daarentegen stagneerde (+0,3% voor de bereidingen van groenten, vruchten of andere plantendelen) of daalde (-3,4% voor vlees). Tussen de eerste elf maanden van 2013 en van 2014 steeg de totale uitvoer van België naar de rest van de wereld met 1,1% van 26974,9 miljoen euro naar 27261,7 miljoen. Dit bedrag ligt hoger dan in 2008, toen de uitvoer 25375,9 miljoen euro bedroeg.

¹² De opsplitsing vindt u in de bijlage, tabel 3-5

Opvallend zijn ook de mooie exportprestaties van ons land (gemeten aan de hand van het marktaandeel van het land in de uitvoer van de EU 28 in de eerste elf maanden van 2014) voor de productcategorieën producten van de meelindustrie, mout, zetmeel, gluten, inuline en tarwegluten (16,0%, dat is beter dan Nederland, maar minder goed dan Frankrijk en Duitsland), cacao en bereidingen ervan (13,6%, beter dan Frankrijk), bereidingen op basis van graan (9,3%, na de drie buurlanden evenwel), bereidingen van groenten, vruchten of andere plantendelen (13,6%, voor Duitsland en Frankrijk), en stoffen voor het vlechten en andere producten van plantaardige oorsprong, elders genoemd noch elders onder begrepen (12,4%, voor Duitsland maar na Frankrijk en Nederland). Voor alle voedingsproducten samen bedraagt het aandeel van België 8,4% voor de eerste elf maanden van 2014, tegenover een totaal van 44,2% voor de drie buurlanden.

De tabel hieronder geeft een overzicht van het verloop van onze uitvoer sinds 2008. Om redenen van beknoptheid werden enkel de belangrijkste productcategorieën weergegeven (met een bijzonder grote bijdrage aan de handelsbalans, een hoog exportcijfer of aandeel in de EU 28).

Tabel 2-7: Opsplitsing van de uitvoer van voedingsproducten per productgroep (in miljoen euro)

Product	2008	2013	M11 2013	M11 2014	Δ2013- 2008	Δ M11 2014- M11 2013	Relatief gewicht 2014
Totaal voeding	25.375,9	29.346,3	26.974,9	27.261,7	15,6	1,1	100
waarvan:							
Vlees en eetbare slachtafvallen	2.815,8	3.247,7	2.972,5	2.871,6	15,3	-3,4	10,5
Melk en zuivelproducten; vogeleieren; natuurhoning; eetbare producten van dierlijke oorsprong, elders genoemd noch elders onder begrepen	2.421,9	3.113,0	2.845,5	3.071,6	28,5	7,9	11,3
Producten van de meelindustrie; mout; zetmeel; inuline; tarwegluten	1.020,6	821,5	764,7	951,7	-19,5	24,4	3,5
Bereidingen van graan, van meel, van zetmeel of van melk; gebak	2.036,7	2.764,7	2.538,0	2.596,1	35,7	2,3	9,5
Bereidingen van groenten, van vruchten en van andere plantendelen	2.272,1	2.957,0	2.710,7	2.721,1	30,1	0,4	10

Bron: Eurostat

De belangrijkste categorieën bij de invoer in de eerste elf maanden van 2014 zijn de melk- en zuivelproducten (3032,5 miljoen euro), fruit (2646,1 miljoen) en bereidingen van groenten, vruchten of andere plantendelen (1796,1 miljoen). De evoluties ten opzichte van het jaar ervoor tonen een groei voor alle productcategorieën, met respectievelijk 4,4%, 1,6% en 26,0%.

De tabel hieronder geeft een overzicht van het verloop van de door België gerealiseerde invoer. Om redenen van beknoptheid werden enkel de belangrijkste productcategorieën opgenomen (hoog invoercijfer of sector opgenomen in vorige tabel).

Tabel 2-8: Opsplitsing van de invoer van voedingsproducten per productgroep (in miljoen euro)

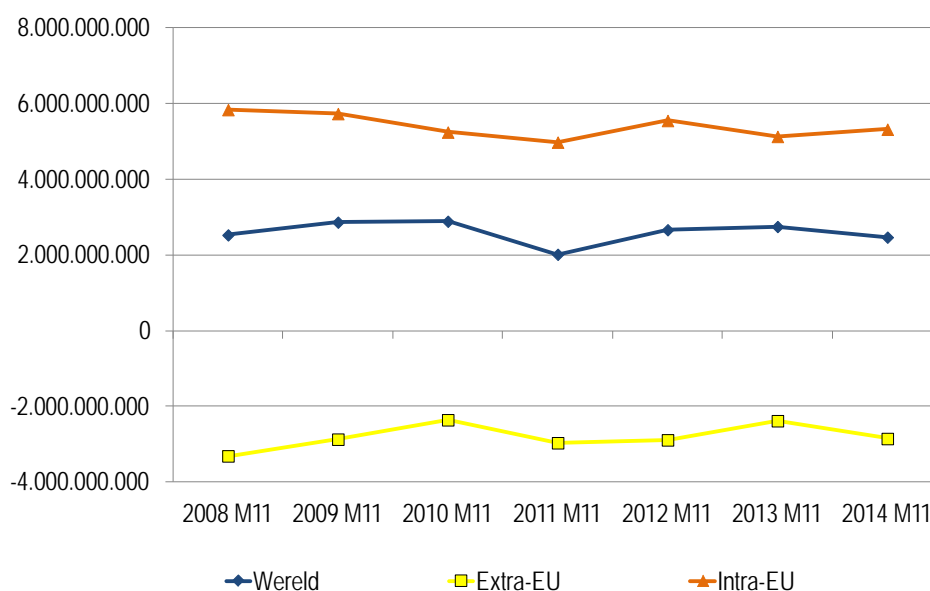
Product	2008	2013	M11 2013	M11 2014	Δ 2013-2008	Δ M11 2014-M11 2013	Relatief gewicht 2014
Totaal voeding	22.692,9	26.618,8	24.224,5	24.792,1	17,3	2,3	100,0
waarvan:							
Vlees en eetbare slachtafvallen	1.223,2	1.342,5	1.209,4	1.284,5	9,7	6,2	5,2
Melk en zuivelproducten; vogeleieren; natuurhoning; eetbare producten van dierlijke oorsprong, elders genoemd noch elders onder begrepen	2.464,2	3.187,8	2.904,0	3.032,5	29,4	4,4	12,2
Fruit: schillen van citrusvruchten en van meloenen	2.974,1	2.821,4	2.603,3	2.646,1	-5,1	1,6	10,7
Bereidingen van graan, van meel, van zetmeel of van melk: gebak	1.172,0	1.397,3	1.274,8	1.282,4	19,2	0,6	5,2
Bereidingen van groenten, van vruchten en van andere plantendelen	1.328,9	1.729,7	1.426,4	1.796,1	30,2	25,9	7,2

Bron: Eurostat

In de buurlanden is de handelsbalans van de sector voor de eerste elf maanden van 2014 positief in Nederland (16792,8 miljoen), maar negatief in Duitsland en Frankrijk (respectievelijk -8138,9 miljoen en -1083,4 miljoen). Voor Nederland is het net als voor België vooral de uitvoer naar de EU-28-landen die het meest tot het handelsoverschot bijdragen, hetgeen gedeeltelijk te verklaren is door het belang van de havens van Antwerpen en van Rotterdam als toegangspoorten van de Europese invoer van voedingsmiddelen.

Samengevat kunnen we stellen dat de export en de import in de voedingsindustrie (zonder dranken) op ongeveer dezelfde manier zijn geëvolueerd. Het saldo is de voorbije jaren dan ook niet verbeterd. Integendeel, door een iets snellere groei van de import en een vertraging van de groei van de export het voorbije jaar is de handelsbalans extra-EU en op wereldniveau zelfs verslechterd en bereikte ze in 2014 (M11) bijna het niveau van het crisisjaar 2011 (M11).

Grafiek 2-15: Saldo handelsbalans in de voedingsindustrie (in miljoen euro)

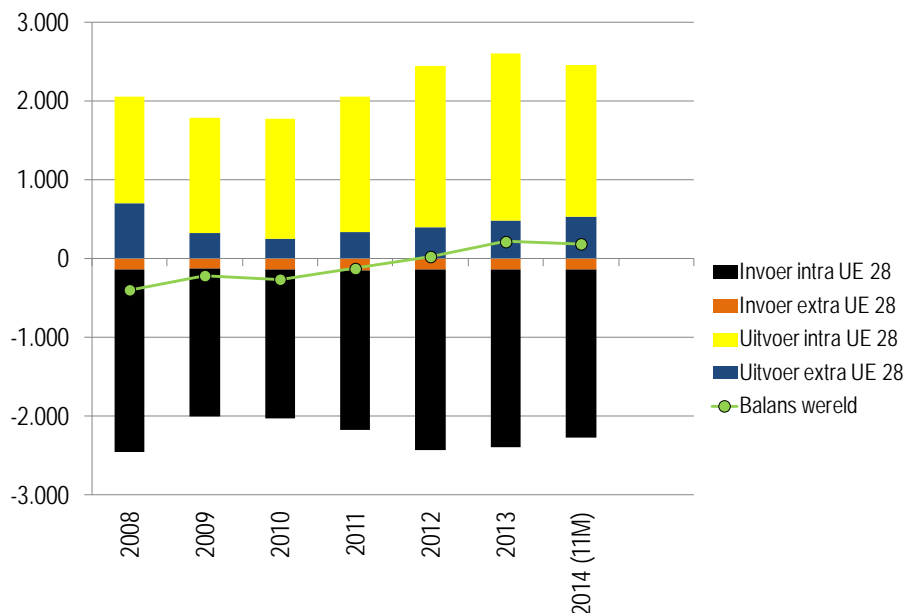

Bron: Eurostat

Binnen de EU is de groei van de handel tussen de EU-landen en België voor voedingsproducten quasi stabiel, zowel export als import groeiden het voorbije jaar nog nauwelijks. Het handelsoverschot intra-EU voor 2014 (M11) komt hierdoor op een hoger niveau uit dan in 2011 (M11) (het laagste intra-EU handelsoverschot gerealiseerd in de periode 2008-2013).

Drankenindustrie

Grafiek 2-16: Buitenlandse handel van België voor de drankensector¹³ (in miljoen euro)

Bron: Eurostat

Sinds 2012 vertoont de handelsbalans van de categorie dranken, alcoholhoudende vloeistoffen en azijn een overschot. In 2014 (eerste elf maanden) bedroeg het overschot 187,0 miljoen euro, hetgeen in contrast staat met het tekort van 395,9 miljoen euro dat in 2008 werd vastgesteld. Het positieve saldo van de balans vloeit voornamelijk voort uit het herhaalde overschot van bier van mout in de beschouwde periode (791,0 miljoen euro overschot voor de eerste elf maanden van 2014), ver voor ethylalcohol, niet gedenatureerd, met een alcohol-volumegehalte van 80% vol of meer (163,8 miljoen euro) en water met toegevoegde suiker (102,5 miljoen). Deze ontwikkelingen compenseren het grote tekort dat wordt opgetekend voor wijnen (767,4 miljoen euro), een cijfer dat sinds 2008 rond deze waarde schommelt. Na een sterke stijging tussen 2008 en 2013 (van 535,9 miljoen naar 830,8 miljoen) groeit de handelsbalans voor bier opnieuw in de eerste elf maanden van 2014, met een stijging van 31,1 miljoen euro vergeleken met het jaar ervoor, terwijl het tekort op de wijn groter werd, van 764,8 miljoen voor de eerste elf maanden van 2013 naar 767,4 miljoen. Het positieve saldo van de drankensector als geheel is voornamelijk te wijten aan de uitvoer naar landen buiten de EU 28 (een overschot van 400,7 miljoen), terwijl onze handelsbalans ten opzichte van de landen van de EU 28 een tekort vertoont (213,7 miljoen).

¹³ De opsplitsing vindt u in de bijlage, tabel 3-6.

Het grootste deel van de Belgische uitvoer van deze producten betreft bier van mout (967,8 miljoen euro voor de eerste elf maanden de 2014, tegenover 1000,9 miljoen voor dezelfde tijdspanne in 2013, hetzij een daling van 3,3%) en water met toegevoegde suiker (676,0 miljoen euro in de eerste elf maanden van 2014, tegenover 622,5 miljoen euro in dezelfde periode in 2013, een stijging met 8,6%). Deze twee categorieën alleen al zijn goed voor 67,0% van de in 2014 gerealiseerde uitvoer en kenden een sterke groei tussen 2008 en 2013, met een stijging van 72,6% voor bier en 30,9% voor dranken met toegevoegde suiker.

Terwijl het aandeel van België in de uitvoer van drank van de EU 28 4,8% bedroeg in 2014 (de eerste elf maanden), lag dit beduidend hoger voor bier van mout (16,5%, voor Frankrijk maar na Nederland en vlak na Duitsland), water (12,9%, voor Nederland en Duitsland maar na Frankrijk), ethylalcohol, niet gedenatureerd, met een alcohol-volumegehalte van 80% vol of meer (12,5%, dat is beter dan Duitsland maar minder goed dan Frankrijk en Nederland), en water met toegevoegde suiker (9,2%, iets beter dan Frankrijk, maar minder goed dan Duitsland en Nederland).

Tabel 2-9: Opsplitsing van de uitvoer van dranken per productgroep (in miljoen euro)

Product	2008	2013	M11 2013	M11 2014	Δ2013-2008	Δ M11 2014-M11 2013	Relatief gewicht 2014
Totaal dranken	2.055,2	2.604,5	2.392,6	2.454,9	26,7	2,6	100
waarvan:							
Water, natuurlijk of kunstmatig mineraalwater en spuitwater daaronder begrepen, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, noch gearomatiseerd; ijs en sneeuw	222,5	180,8	168,2	198,1	-18,7	17,8	8,1
Water, mineraalwater en spuitwater daaronder begrepen, met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, dan wel gearomatiseerd, alsmede andere alcoholvrije dranken, andere dan de vruchten- en groentesappen bedoeld bij post 2009	516,4	676,1	622,5	676,0	30,9	8,6	27,5
Bier van mout	631,9	1.090,4	1.000,9	967,8	72,6	-3,3	39,4
Ethylalcohol, niet gedenatureerd, met een alcoholvolumegehalte van 80 % vol of meer; ethylalcohol en gedistilleerde dranken, gedenatureerd, ongeacht het gehalte	70,7	312,7	291,0	252,5	342,4	-13,2	10,3

Bron: Eurostat

Onze economie voert voornamelijk wijn in (voor een bedrag van 882,2 miljoen in de eerste elf maanden van 2014, tegenover 879,4 miljoen in dezelfde periode van 2013, en een recordbedrag van 1115,1 miljoen euro in 2008), maar daarnaast ook water met toegevoegde suiker (573,5 miljoen euro, een stijging ten opzichte van de bedragen die werden opgetekend in 2013 (456,2 miljoen voor de eerste elf maanden) en in 2008 (416,4 miljoen over het hele jaar). Deze twee categorieën zijn goed voor 64,2% van de invoer in 2014 (eerste elf maanden).

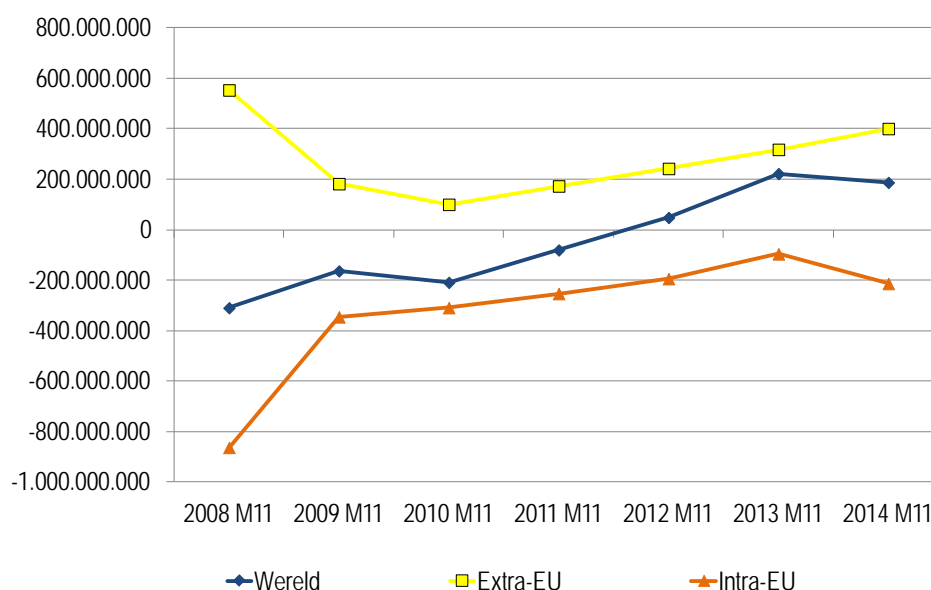
Tabel 2-10: Opsplitsing van de invoer van dranken per productgroep (in miljoen euro)

Product	2008	2013	M11 2013	M11 2014	Δ2013-2008	Δ M11 2014-M11 2013	Relatief gewicht 2014
Totaal dranken	2451,1	2389,4	2170,6	2267,9	-2,5	4,5	100
waarvan:							
Water, mineraalwater en spuitwater daaronder begrepen, met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, dan wel gearomatiseerd, alsmede andere alcoholvrije dranken, andere dan de vruchten- en groentesappen bedoeld bij post 2009	416,4	497,4	456,2	573,5	19,5	25,7	25,3
Wijn van verse druiven, wijn waaraan alcohol is toegevoegd daaronder begrepen; druivenmost, andere dan die bedoeld bij post 2009	1115,1	979,9	879,4	882,2	-12,1	0,3	38,9

Bron: Eurostat

In de naburige economieën is de handelsbalans positief in Frankrijk (9804,6 miljoen euro overschot in 2014 (eerste elf maanden), voor twee derde buiten de EU 28 omgezet), voornamelijk door de bijdrage van de wijn (die op zichzelf al voor 6442,2 miljoen aan de handelsbalans van het land bijdraagt). In Nederland is het saldo eveneens positief, met 1125,6 miljoen euro. Onze Nederlandse burenen realiseren het grootste deel van dit handelsoverschot buiten de EU 28, maar noteren wel een licht tekort binnen de Europese markt. Duitsland daarentegen heeft een handelstekort voor dranken (989,4 miljoen euro, vooral toe te schrijven aan het negatieve saldo op de verrichtingen binnen Europa).

Grafiek 2-17: Saldo handelsbalans in de drankenindustrie (in miljoen euro)

Bron: Eurostat

De handelsbalans van 2014 (M11) is positief maar ging erop achteruit in vergelijking met dezelfde periode in 2013. Dankzij de handel naar buiten de EU kon het saldo verbeteren, terwijl de terugstroom binnen de EU (de handelsbalans is daar systematisch negatief) de totale handelsbalans naar beneden trok. Tussen 2008 en 2011 was de handelsbalans (M11) echter negatief, toe te schrijven aan een daling van de export naar landen buiten de EU (bij een constante import).

2.9 Belangrijkste vaststellingen in de voedingsmiddelen- en drankenindustrie

Voedingsmiddelenindustrie

Het vertrouwensklimaat in de Belgische voedings- en drankensector in zijn geheel kalft sinds het tweede kwartaal van 2014 lichtjes af.

De omzet verminderde tijdens de eerste negen maanden van het voorbije jaar met 0,8% onder de invloed van een forse inkrimping in twee subsectoren. De subsector 10.6 "Vervaardiging van maalderijproducten, zetmeel en zetmeelproducten" liet een daling van zijn productie optekenen (die gepaard ging met een daling van de producentenprijzen), net als de subsector 10.7 "Vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren".

Daarentegen nam de verkoop op jaarbasis in de subsector 10.5 "Vervaardiging van zuivelproducten" parallel met de productietoename in 2014 toe.

Gelet op de daling van de verkoop is de productie voor de gezamenlijke Belgische voedingsindustrietakken in 2014, vergeleken met 2013, eveneens lichtjes teruggelopen, nl. met 0,8%, wat ten dele het gevolg is van de inkrimping die vanaf het eerste kwartaal van 2014 werd waargenomen. De industriële activiteit in de eurozone is in 2014 daarentegen toegenomen, en meer bepaald in Nederland. Over het ganse jaar 2014 zijn de producentenprijzen in de eurozone, in België en in de drie buurlanden gedaald.

De investeringen zijn tijdens de eerste negen maanden met 12,3% op jaarbasis gegroeid. Deze opwaartse tendens wordt verklaard door de sterke toename van de investeringen die werden gerealiseerd in de subsectoren 10.8 "Vervaardiging van andere voedingsmiddelen", die 40,1% stijgen op jaarbasis, en meer in het bijzonder in de volgende twee subsectoren: 10.82 "Vervaardiging van cacao, chocolade en suikerwerk" (+43%) en 10.89 "Vervaardiging van andere voedingsmiddelen" (+90,1%). Twee andere subsectoren dreven de investeringen de hoogte in, nl. 10.3 "Verwerking en conservering van groenten en fruit" (+27,4%) en meer bepaald 10.31 "Verwerking en conservering van aardappelen" (+150,8%) en 10.5 "Vervaardiging van zuivelproducten" (+16%), met een forse versnelling in de subsector 10.52 "Vervaardiging van consumptie-ijs" (+62%).

De twee subsectoren 10.6 "Vervaardiging van maalderijproducten, zetmeel en zetmeelproducten" en 10.7 "Vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren" lieten een sterke achteruitgang van de investeringen tijdens de eerste negen maanden van 2014 optekenen.

De werkgelegenheid gaat voor het derde opeenvolgende jaar achteruit, zij het in weinig alarmerende mate. Voorts lag het gemiddelde aantal tijdelijk werklozen in 2014 (4.413) lager dan in dezelfde periode van 2013 (4.796).

Het aantal ondernemingen (371) in de voedingsmiddelenindustrie verdween in 2014 lag bijna een kwart (-24,7%) lager dan in 2013. De jaren voordien was dit aantal vrij stabiel. Het aantal ondernemingen dat stopt is jaarlijks groter dan het aantal nieuwkomers.

Het aantal faillissementen in de voedingsmiddelenindustrie bereikte in de beschouwde tijdspanne een dieptepunt in 2013 met 154 bedrijven die de boeken neerlegden ten gevolge van een faillissement, met een overeenkomstig banenverlies voor 797 personeelsleden. In 2014 daalde het aantal faillissementen tot 127, wat een banenverlies van 545 inhield.

De voedingsmiddelenindustrie leverde goede uitvoerprestaties, m.n. voor zuivelproducten, vlees (is echter aan het dalen), de bereidingen van groenten, fruit of planten en de vervaardiging van graanpreparaten. De belangrijkste categorieën bij de invoer tijdens de eerste elf maanden van 2014 zijn de zuivelproducten, fruit en bereidingen van groenten, fruit en planten, die op jaarbasis een toename kennen. Het positieve handelssaldo is jaar-op-jaar echter gedaald ingevolge een verslechtering van de balans buiten de EU (die een tekort vertoont), die voornamelijk het gevolg was van een iets snellere groei van de import en een vertraging van de groei van de export. Het handelsoverschot binnen de EU is daarentegen lichtjes verbeterd.

Dranken

De conjunctuur in de sector vervaardiging van dranken is zo te zien gunstiger dan in de voedingsmiddelenindustrie. De omzet groeide tijdens de eerste negen maanden van 2014 op jaarbasis fors, dankzij de subsector 11.05 "Vervaardiging van bier" (+11,9%) en de subsector 11.07 "Vervaardiging van frisdranken; productie van mineraalwater en ander gebotteld water" (+3,8%).

De productie nam in België sterker toe dan in de eurozone, hoewel Duitsland en Frankrijk in 2014 hogere groeicijfers lieten optekenen.

De producentenprijzen zijn in België eveneens sneller getegen dan in de eurozone, maar minder sterk dan in Frankrijk. Vooral de subsectoren 11.01 "Vervaardiging van gedistilleerde dranken door distilleren, rectificeren en mengen" (+5,3%) en 11.07 "Vervaardiging van frisdranken; productie van mineraalwater en ander gebotteld water" (+3,9%) zagen de producentenprijzen de hoogte ingaan. De stijging van de producentenprijzen in de subsector 11.05 "Vervaardiging van bier" is in 2013 en 2014 eveneens versneld.

In de eerste 9 maanden van 2014 werd een forse toename genoteerd van de investeringen in de drankensector (+20,8%) in vergelijking met de overeenstemmende periode in 2013. Daarmee blijft het grillige verloop van de investeringen bevestigd. Deze toename van de investeringen moet volledig worden toegeschreven aan de subsector 11.05 "Vervaardiging van bier", die aanzienlijke investeringen realiseerde (+28,2%), die meer dan 80% van de investeringsuitgaven in de sector verklaren.

De werkgelegenheid nam in 2014 lichtjes toe 2014 (+0,1%). Het aantal opgerichte ondernemingen liep lichtjes terug in vergelijking met de twee jaren voordien, terwijl het aantal stopgezette bedrijven daalde.

Sinds 2012 is de handelsbalans van deze sector positief geworden, wat met name te danken is aan de uitvoer van bieren en van suikerhoudende dranken, die de invoer van wijn compenseert. De uitvoer van deze productcategorieën is sinds 2008 bijzonder dynamisch. Het handelstekort binnen de EU is in 2014 jaar-op-jaar aanzienlijk verslechterd (M11), terwijl het saldo buiten de EU verder naar positieve cijfers is blijven evolueren.

Tabel 2-11: Ontwikkeling van de belangrijkste economische indicatoren in de voedingsmiddelen- en drankenindustrie

		C10				C11			
		2012	2013	Laatste beschikbare trimester		2012	2013	Laatste beschikbare trimester	
Conjunctuurcurve	Gemiddelde index - Seizoengezuiverde bruto reeks	-2,68	-3,15	-5,33	2014 T4	-2,68	-3,15	-5,33	2014 T4
Afzetprijs	Gemiddelde index (2010=100)	117,5	116,3	114,0	2014 T4	104,4	107,3	108,9	2014 T3
	<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>	5,5%	0,0%	-3,4%		0,9%	2,8%	3,4%	
Productie	Gemiddelde index (2010=100)	104,9	104,1	108,20	2014 T4	109,6	112,5	107,4	2014 T3
	<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>	0,8%	-0,8%	4,7%		-3,1%	2,6%	1,1%	
Omzet	In miljoenen euro	43.303	31.856	10.574	2014 T3	4.887	3.912	1.336	2014 T3
	<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>	1,2%		-1,0%		3,8%		-3,9%	
Investerings	In miljoenen euro	962	677	302,01	2014 T3	200	138	50	2014 T3
	<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>	-12,2%		25,3%		0,4%		23,1%	
Bezettingsgraad	Gemiddelde graad	75	75,7	73,8	2014 T3				2014 T3
Tewerkstelling	Personen	79.453	79.050	78926	2014T3	9.465	9.481	9.402	2014T1
	<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>	-0,3%		-0,6%		0,4%	0,0%	0,2%	
Tijdelijke werkloosheid	Personen	4.796	4.413	5.137	2014 T3				
	<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>	-2,3%		-9,2%					
Uitvoer	In miljoenen euro	26974,9	27261,7			34573,3566	34585,479		
	<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		1,1%				0,0%		
Invoer	In miljoenen euro	24224,5	24792,1			27326,151	28265,6674		
	<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		2,3%				3,4%		
Handelssaldo	In miljoenen euro	2750,4	2469,6			7247,20558	6319,81164		
	<i>Evolutie t.o.v. voorgaande jaar</i>		-10,2%				-12,8%		

Bronnen: Statistics Belgium, NBB, RSZ, RVA

3 Bijlagen

Tabel 3-1: Omzet

	In duizend euro													
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014M9	2013-II	2013-III	2013-IV	2014-I	2014-II	2014-III	2014-IV
C10	37.231.998	34.937.316	35.722.346	41.099.212	42.784.440	43.302.902	31.856.054	10.789.179	10.682.926	11.184.610	10.440.972	10.841.460	10.573.622	-
C10.1	5.591.888	5.770.488	5.875.144	6.217.057	6.113.504	6.248.372	4.618.675	1.499.389	1.597.699	1.699.092	1.478.137	1.606.512	1.534.026	-
C10.2*														
C10.3	3.237.249	3.298.270	3.269.832	3.871.156	4.408.467	4.785.229	3.698.515	1.165.822	1.233.891	1.284.697	1.234.203	1.252.405	1.211.907	-
C10.4*														
C10.5	4.530.302	4.037.514	4.376.055	4.615.952	4.386.198	4.918.654	4.101.666	1.270.964	1.284.330	1.278.886	1.319.061	1.430.135	1.352.470	-
C10.6	3.055.236	2.910.634	2.484.860	2.949.489	3.254.092	3.186.364	1.977.593	914.747	739.349	689.574	645.754	673.394	658.445	-
C10.7	4.412.213	4.317.329	4.410.350	4.824.258	4.993.234	4.443.309	2.759.884	1.200.117	936.369	1.074.464	912.679	932.078	915.127	-
C10.8	7.354.184	7.196.136	7.740.951	9.552.384	9.275.271	9.190.177	6.726.590	2.138.960	2.270.625	2.472.578	2.233.974	2.193.994	2.298.622	-
C10.9	4.174.318	3.110.422	3.427.422	4.114.457	4.968.420	5.182.903	3.539.205	1.328.741	1.225.819	1.279.182	1.198.877	1.204.765	1.135.563	-
C11	4.258.004	4.257.497	4.251.976	4.282.627	4.319.661	4.295.743	4.298.554	1.284.198	1.289.527	1.259.587	1.184.237	1.391.169	1.336.396	-
C11.01	125.956	4.319.661	4.176.835	4.675.075	4.708.996	4.886.661	3.911.802	45.767	45.774	60.041	38.963	49.460	54.375	-
C11.02*														
C11.03*														
C11.04*														
C11.05	1.930.606	2.032.923	1.966.885	2.085.630	2.206.805	2.327.531	1.908.520	609.808	620.311	622.730	556.906	697.825	653.789	-
C11.06*														
C11.07	1.765.289	1.792.913	1.713.500	1.786.615	1.879.947	1.929.219	1.519.559	510.091	513.278	464.762	469.188	535.546	514.825	-
	Evolutie t.o.v. voorgaande jaar													
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014M9	2013-II	2013-III	2013-IV	2014-I	2014-II	2014-III	2014-IV
C10		-6,2%	2,2%	15,1%	4,1%	1,2%			-1,0%	4,7%	-6,6%	3,8%	-2,5%	
C10.1		3,2%	1,8%	5,8%	-1,7%	2,2%			6,6%	6,3%	-13,0%	8,7%	-4,5%	
C10.2*														
C10.3		1,9%	-0,9%	18,4%	13,9%	8,5%			5,8%	4,1%	-3,9%	1,5%	-3,2%	
C10.4*														
C10.5		-10,9%	8,4%	5,5%	-5,0%	12,1%			1,1%	-0,4%	3,1%	8,4%	-5,4%	
C10.6		-4,7%	-14,6%	18,7%	10,3%	-2,1%			-19,2%	-6,7%	-6,4%	4,3%	-2,2%	
C10.7		-2,2%	2,2%	9,4%	3,5%	-11,0%			-22,0%	14,7%	-15,1%	2,1%	-1,8%	
C10.8		-2,1%	7,6%	23,4%	-2,9%	-0,9%			6,2%	8,9%	-9,7%	-1,8%	4,8%	
C10.9		-25,5%	10,2%	20,0%	20,8%	4,3%			-7,7%	4,4%	-6,3%	0,5%	-5,7%	
C11		0,0%	-0,1%	0,7%	0,9%	-0,6%			0,4%	-2,3%	-6,0%	17,5%	-3,9%	
C11.01		3329,5%	-3,3%	11,9%	0,7%	3,8%			0,0%	31,2%	-35,1%	26,9%	9,9%	
C11.02*														
C11.03*														
C11.04*														
C11.05		5,3%	-3,2%	6,0%	5,8%	5,5%			1,7%	0,4%	-10,6%	25,3%	-6,3%	
C11.06*								C						
C11.07		1,6%	-4,4%	4,3%	5,2%	2,6%			0,6%	-9,5%	1,0%	14,1%	-3,9%	

*Vertrouwelijk

Bron: Algemene directie Statistiek- Statistics Belgium

Tabel 3-2: Productie

	Gegevens in volume, voor werkdagen gecorrigeerd (2010 = 100)														
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2013-II	2013-III	2013-IV	2014-I	2014-II	2014-III	2014-IV	Gewicht
C10	100,1	97,5	100,0	104,2	104,1	104,9	104,1	104,1	103,6	108,5	101,6	103,3	103,3	108,2	100,0%
C10.1	97,8	98,0	100,0	101,1	97,6	97,1	97,5	98,7	94,7	101,6	94,2	98,2	93,5	104,1	15,1%
C10.2	91,7	95,0	100,0	100,2	108,4	100,3	87,6	102,1	99,8	100,9	83,3	90,0	81,1	96,1	1,0%
C10.3	96,6	99,6	100,0	107,3	99,9	106,0	107,2	104,1	108,2	111,3	105,3	106,5	107,6	109,3	11,2%
C10.4	116,2	92,0	100,0	125,4	117,9	114,2	112,0	110,3	111,3	118,0	118,8	110,0	107,3	112,0	4,5%
C10.5	101,7	100,1	100,0	99,1	101,1	98,5	101,5	104,7	105,3	89,2	93,5	107,7	103,8	100,8	9,9%
C10.6	114,3	99,9	100,0	96,6	102,4	101,9	100,3	105,9	101,2	99,3	101,3	100,4	101,7	97,9	7,5%
C10.7	97,8	98,3	100,0	100,5	97,7	95,8	92,1	96,7	92,5	98,8	90,4	91,4	90,3	96,2	21,1%
C10.8	95,1	95,9	100,0	108,6	115,5	118,4	118,5	111,1	116,8	126,9	116,0	112,8	116,4	128,7	24,4%
C10.9	110,3	94,5	100,0	102,5	104,4	107,6	105,7	105,2	105,1	110,5	106,4	103,5	105,6	107,3	5,3%
C11	101,1	102,4	100,0	108,1	113,1	109,6	112,5	118,3	117,3	106,3	100,9	126,6	115,0	107,4	100,0%
C11.01	96,6	91,8	100,0	103,1	96,6	110,9	111,9	108,6	104,2	157,2	91,4	116,5	112,1	127,5	2,0%
C11.02*															0,7%
C11.03*															
C11.04*															
C11.05	101,4	102,2	100,0	108,3	115,3	107,7	109,7	117,5	116,0	104,0	96,6	125,8	113,2	103,0	61,7%
C11.06	135,9	106,8	100,0	94,8	101,3	103,6	101,5	115,9	97,7	100,8	113,4	99,3	100,3	93,3	3,1%
C11.07	98,9	102,8	100,0	107,5	110,5	110,8	114,9	117,7	118,9	104,9	103,8	126,0	117,9	111,9	32,5%
	Evolutie t.o.v. voorgaande jaar														
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2013-II	2013-III	2013-IV	2014-I	2014-II	2014-III	2014-IV	
C10		-2,6%	2,5%	4,2%	-0,1%	0,8%	-0,8%	1,7%	0,2%	-1,3%	-2,0%	-0,8%	-0,2%	-0,3%	
C10.1		0,2%	2,1%	1,1%	-3,5%	-0,5%	0,4%	1,0%	-1,3%	0,1%	0,9%	-0,4%	-1,3%	2,4%	
C10.2		3,6%	5,2%	0,2%	8,3%	-7,5%	-12,7%	-8,5%	-2,7%	-16,6%	-15,5%	-11,8%	-18,7%	-4,8%	
C10.3		3,1%	0,4%	7,3%	-6,9%	6,0%	1,1%	7,3%	9,4%	3,7%	5,0%	2,3%	-0,6%	-1,7%	
C10.4		-20,8%	8,7%	25,4%	-6,0%	-3,1%	-1,9%	-5,1%	-1,5%	-4,5%	1,3%	-0,2%	-3,6%	-5,1%	
C10.5		-1,5%	-0,1%	-0,9%	2,1%	-2,6%	3,0%	-4,9%	0,5%	-6,8%	-1,3%	2,9%	-1,4%	13,0%	
C10.6		-12,6%	0,1%	-3,4%	6,0%	-0,5%	-1,5%	1,5%	-2,1%	-2,2%	0,1%	-5,2%	0,5%	-1,3%	
C10.7		0,5%	1,8%	0,5%	-2,8%	-1,9%	-3,9%	-0,6%	-2,2%	-5,5%	-5,0%	-5,5%	-2,3%	-2,5%	
C10.8		0,9%	4,2%	8,6%	6,3%	2,6%	0,0%	6,2%	0,4%	-1,6%	-2,4%	1,5%	-0,4%	1,4%	
C10.9		-14,4%	5,9%	2,5%	1,8%	3,1%	-1,8%	3,5%	2,4%	0,1%	-3,1%	-1,6%	0,6%	-2,9%	
C11		1,3%	-2,4%	8,1%	4,7%	-3,1%	2,6%	-5,8%	1,3%	-0,7%	4,5%	7,0%	-2,0%	1,1%	
C11.01		-5,0%	9,0%	3,1%	-6,2%	14,7%	0,9%	20,1%	15,7%	18,8%	24,4%	7,2%	7,6%	-18,9%	
C11.02*															
C11.03*															
C11.04*															
C11.05		0,7%	-2,1%	8,3%	6,4%	-6,6%	1,9%	-10,6%	0,6%	-3,9%	3,7%	7,1%	-2,4%	-0,9%	
C11.06		-21,4%	-6,4%	-5,2%	6,8%	2,4%	-2,0%	15,6%	-12,6%	6,4%	13,2%	-14,3%	2,6%	-7,5%	
C11.07		3,9%	-2,7%	7,5%	2,8%	0,2%	3,7%	-0,2%	0,5%	2,3%	2,1%	7,0%	-0,9%	6,6%	

*Vertrouwelijk

Bron: Algemene directie Statistiek- Statistics Belgium

Tabel 3-3: Productieprijsen

	Index, brutogegevens (2010 = 100)														Gewicht
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2013-II	2013-III	2013-IV	2014-I	2014-II	2014-III	2014-IV	
C10	100,3	99,3	100,0	106,8	111,4	117,5	116,3	117,6	118,5	117,9	117,7	117,7	116,0	114,0	100,0%
C10.1	104,3	101,9	100,0	102,0	109,4	114,5	113,4	112,8	116,5	115,6	114,0	115,0	114,6	109,9	14,7%
C10.2	90,3	96,0	100,0	103,7	96,6	104,9	114,2	104,6	102,6	110,2	113,8	115,0	113,9	113,9	1,0%
C10.3	104,9	104,4	100,0	101,5	101,2	106,2	108,2	106,0	106,3	106,8	107,6	108,3	108,5	108,6	9,2%
C10.4	95,7	98,9	100,0	106,1	113,4	130,7	126,6	131,2	136,8	131,9	129,2	127,8	124,4	124,8	10,8%
C10.5	101,1	92,3	100,0	109,4	108,2	115,8	115,9	114,3	117,0	120,2	121,5	118,9	114,5	108,9	11,7%
C10.6	120,3	107,0	100,0	126,6	126,5	134,4	126,1	137,1	134,8	129,4	127,7	127,2	125,3	124,1	7,0%
C10.7	101,0	101,8	100,0	106,2	114,6	122,3	123,1	122,5	122,9	123,0	123,2	123,2	123,0	123,1	11,7%
C10.8	93,2	98,5	100,0	101,5	107,6	110,3	112,8	109,6	110,6	112,0	112,4	113,2	113,3	112,2	22,8%
C10.9	98,5	95,0	100,0	115,7	122,3	125,9	117,5	130,0	123,7	119,9	120,1	121,7	115,5	112,9	11,0%
C11	99,0	98,1	100,0	102,0	103,4	104,4	107,3	104,0	104,0	105,3	105,2	107,3	107,9	108,8	100,0%
C11.01	100,3	100,1	100,0	99,4	100,4	101,5	106,9	101,0	101,5	102,6	102,5	108,3	108,3	108,3	3,5%
C11.02*															0,4%
C11.03*															2,0%
C11.04*															0,0%
C11.05	96,2	99,9	100,0	100,0	100,5	102,5	104,7	102,6	102,5	102,4	102,9	105,1	105,5	105,5	44,5%
C11.06*															11,3%
C11.07	98,8	97,3	100,0	100,3	101,6	103,2	107,3	102,4	102,4	105,7	106,3	106,3	107,4	109,0	38,3%
	Evolutie t.o.v. voorgaande jaar														
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2013-II	2013-III	2013-IV	2014-I	2014-II	2014-III	2014-IV	
C10		-1,1%	0,7%	6,8%	4,3%	5,5%	-1,0%	6,1%	5,5%	3,2%	1,4%	0,1%	-2,1%	-3,4%	
C10.1		-2,3%	-1,9%	2,0%	7,2%	4,6%	-1,0%	3,7%	5,4%	1,7%	0,9%	2,0%	-1,6%	-5,0%	
C10.2		6,2%	4,2%	3,7%	-6,8%	8,6%	8,8%	9,3%	6,8%	13,3%	11,3%	10,0%	11,1%	3,4%	
C10.3		-0,5%	-4,2%	1,5%	-0,3%	4,9%	2,0%	6,4%	5,4%	3,5%	1,9%	2,2%	2,1%	1,7%	
C10.4		3,4%	1,1%	6,1%	6,9%	15,2%	-3,1%	17,3%	19,1%	9,1%	5,3%	-2,5%	-9,1%	-5,4%	
C10.5		-8,7%	8,3%	9,4%	-1,2%	7,1%	0,1%	6,7%	9,8%	9,8%	8,7%	4,0%	-2,1%	-9,4%	
C10.6		-11,1%	-6,6%	26,6%	-0,1%	6,3%	-6,2%	9,5%	6,7%	-0,8%	-6,4%	-7,2%	-7,1%	-4,1%	
C10.7		0,7%	-1,7%	6,2%	7,9%	6,8%	0,6%	5,9%	6,0%	5,9%	1,9%	0,5%	0,1%	0,1%	
C10.8		5,7%	1,5%	1,5%	6,0%	2,5%	2,3%	1,1%	2,0%	4,0%	3,3%	3,3%	2,4%	0,2%	
C10.9		-3,5%	5,3%	15,7%	5,7%	3,0%	-6,7%	9,6%	-2,6%	-8,3%	-7,7%	-6,3%	-6,7%	-5,9%	
C11		-0,8%	1,9%	2,0%	1,4%	0,9%	2,8%	0,6%	0,7%	1,7%	0,9%	3,2%	3,8%	3,4%	
C11.01		-0,2%	-0,1%	-0,6%	1,0%	1,2%	5,3%	0,6%	1,2%	1,8%	1,5%	7,3%	6,7%	5,6%	
C11.02*															
C11.03*															
C11.04*															
C11.05		3,8%	0,1%	0,0%	0,5%	1,9%	2,2%	2,3%	2,1%	1,4%	0,6%	2,4%	2,9%	2,9%	
C11.06*															
C11.07		-1,5%	2,7%	0,3%	1,3%	1,5%	3,9%	0,7%	0,7%	3,9%	4,0%	3,8%	4,9%	3,1%	

*Vertrouwelijk

Bron: Algemene directie Statistiek- Statistics Belgium

Tabel 3-4: Investerings

	In duizend euro													
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014M9	2013-II	2013-III	2013-IV	2014-I	2014-II	2014-III	2014-IV
C10	985.100	932.458	818.398	924.016	1.095.637	962.288	760.456	239.741	225.083	285.212	217.502	240.944	302.010	-
C10.1	145.462	123.191	137.084	138.851	118.105	118.960	93.579	32.485	29.036	30.835	28.717	29.622	35.240	-
C10.2														
C10.3	164.100	157.139	111.953	149.283	276.946	144.400	133.467	35.572	33.937	39.677	38.784	49.034	45.649	-
C10.4*														-
C10.5	79.085	94.168	91.408	145.200	129.577	125.214	104.190	25.865	29.991	35.361	23.247	24.060	56.883	-
C10.6	31.574	21.610	26.556	28.116	41.231	49.153	20.360	15.259	8.599	15.845	6.568	7.315	6.477	-
C10.7	210.787	230.345	210.866	180.566	222.414	196.256	126.854	52.113	49.293	52.480	40.994	45.619	40.241	-
C10.8	219.947	225.190	169.279	214.923	174.000	210.741	189.728	48.089	48.010	75.295	51.218	51.386	87.124	-
C10.9	54.500	45.296	47.116	34.755	92.264	76.841	50.572	18.613	18.605	22.151	18.956	17.596	14.020	-
C11	232.489	153.424	160.335	214.095	199.672	200.374	166.228	54.445	40.512	62.769	58.334	58.026	49.868	-
C11.01*														
C11.02*														
C11.03*														
C11.04*														
C11.05	162.904	96.116	103.969	147.547	152.059	152.451	135.219	41.648	29.075	47.001	49.719	45.434	40.066	-
C11.06*														
C11.07	59.621	48.021	42.391	50.401	31.627	32.406	18.689	7.084	9.262	11.624	5.292	7.093	6.304	-
	Evolutie t.o.v. voorgaande jaar													
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014M9	2013-II	2013-III	2013-IV	2014-I	2014-II	2014-III	2014-IV
C10		-5,3%	-12,2%	12,9%	18,6%	-12,2%			-6,1%	26,7%	-23,7%	10,8%	25,3%	
C10.1		-15,3%	11,3%	1,3%	-14,9%	0,7%			-10,6%	6,2%	-6,9%	3,2%	19,0%	
C10.2														
C10.3		-4,2%	-28,8%	33,3%	85,5%	-47,9%			-4,6%	16,9%	-2,3%	26,4%	-6,9%	
C10.4*														
C10.5		19,1%	-2,9%	58,8%	-10,8%	-3,4%			16,0%	17,9%	-34,3%	3,5%	136,4%	
C10.6		-31,6%	22,9%	5,9%	46,6%	19,2%			-43,6%	84,3%	-58,5%	11,4%	-11,5%	
C10.7		9,3%	-8,5%	-14,4%	23,2%	-11,8%			-5,4%	6,5%	-21,9%	11,3%	-11,8%	
C10.8		2,4%	-24,8%	27,0%	-19,0%	21,1%			-0,2%	56,8%	-32,0%	0,3%	69,5%	
C10.9		-16,9%	4,0%	-26,2%	165,5%	-16,7%			0,0%	19,1%	-14,4%	-7,2%	-20,3%	
C11		-34,0%	4,5%	33,5%	-6,7%	0,4%			-25,6%	54,9%	-7,1%	-0,5%	-14,1%	
C11.01*														
C11.02*														
C11.03*														
C11.04*														
C11.05		-41,0%	8,2%	41,9%	3,1%	0,3%			-30,2%	61,7%	5,8%	-8,6%	-11,8%	
C11.06*														
C11.07		-19,5%	-11,7%	18,9%	-37,2%	2,5%			30,7%	25,5%	-54,5%	34,0%	-11,1%	

*Vertrouwelijk

Bron: Algemene directie Statistiek- Statistics Belgium

Tabel 3-5: Buitenlandse handel van België voor de voedingsindustrie (in miljoen euro, tenzij anders vermeld)

Code	Handelsstroom	2008	2013	M11 2013	M11 2014	Δ2013 - 2008	Δ M11 2014- M11 2013	Relatief gewicht 2014
Totaal	Handelsbalans	2.683,0	2.727,5	2.750,3	2.469,6	1,7	-10,2	10,0
	Uitvoer	25.375,9	29.346,3	26.974,9	27.261,7	15,6	1,1	110,0
	Invoer	22.692,9	26.618,8	24.224,5	24.792,1	17,3	2,3	100,0
Waarvan								
02	Handelsbalans	1.592,6	1.905,2	1.763,1	1.587,1	19,6	-10,0	6,4
	Uitvoer	2.815,8	3.247,7	2.972,5	2.871,6	15,3	-3,4	11,6
	Invoer	1.223,2	1.342,5	1.209,4	1.284,5	9,7	6,2	5,2
03	Handelsbalans	-488,5	-652,4	-571,1	-660,5	33,5	15,7	-2,7
	Uitvoer	681,1	621,9	560,7	594,9	-8,7	6,1	2,4
	Invoer	1.169,7	1.274,3	1.131,8	1.255,4	8,9	10,9	5,1
04	Handelsbalans	-42,3	-74,8	-58,5	39,1	76,6	-166,8	0,2
	Uitvoer	2.421,9	3.113,0	2.845,5	3.071,6	28,5	7,9	12,4
	Invoer	2.464,2	3.187,8	2.904,0	3.032,5	29,4	4,4	12,2
05	Handelsbalans	-5,6	-45,5	-41,1	-41,2	714,8	0,1	-0,2
	Uitvoer	78,6	111,0	102,2	97,9	41,2	-4,2	0,4
	Invoer	84,2	156,5	143,3	139,0	85,8	-3,0	0,6
07	Handelsbalans	482,3	347,6	317,6	428,0	-27,9	34,7	1,7
	Uitvoer	1.708,2	1.948,5	1.789,8	1.779,0	14,1	-0,6	7,2
	Invoer	1.225,9	1.600,9	1.472,2	1.351,0	30,6	-8,2	5,4
08	Handelsbalans	-496,0	-413,5	-373,9	-471,1	-16,6	26,0	-1,9
	Uitvoer	2.478,1	2.407,8	2.229,4	2.175,0	-2,8	-2,4	8,8
	Invoer	2.974,1	2.821,4	2.603,3	2.646,1	-5,1	1,6	10,7
09	Handelsbalans	-94,7	-181,5	-174,8	-121,4	91,7	-30,6	-0,5
	Uitvoer	828,7	824,5	755,1	713,2	-0,5	-5,5	2,9
	Invoer	923,4	1.006,0	929,8	834,5	8,9	-10,3	3,4
10	Handelsbalans	-1.044,9	-1.378,1	-1.248,9	-1.099,6	31,9	-11,9	-4,4
	Uitvoer	688,7	571,6	533,4	489,4	-17,0	-8,2	2,0
	Invoer	1.733,6	1.949,7	1.782,3	1.589,1	12,5	-10,8	6,4
11	Handelsbalans	441,5	268,7	243,4	506,7	-39,2	108,2	2,0
	Uitvoer	1.020,6	821,5	764,7	951,7	-19,5	24,4	3,8
	Invoer	579,1	552,8	521,3	445,0	-4,5	-14,6	1,8
12	Handelsbalans	-702,3	-879,4	-841,6	-1.033,3	25,2	22,8	-4,2
	Uitvoer	439,3	712,7	659,2	559,5	62,2	-15,1	2,3
	Invoer	1.141,6	1.592,1	1.500,7	1.592,7	39,5	6,1	6,4
13	Handelsbalans	-27,3	-37,6	-34,8	-34,9	37,7	0,3	-0,1
	Uitvoer	59,9	72,1	67,1	71,1	20,5	5,9	0,3
	Invoer	87,1	109,7	101,9	106,0	25,9	4,0	0,4
14	Handelsbalans	-2,0	-6,2	-6,2	-2,4	206,8	-60,8	-0,0
	Uitvoer	11,3	11,3	10,6	12,1	-0,1	14,2	0,0
	Invoer	13,3	17,4	16,8	14,5	31,3	-13,4	0,1
15	Handelsbalans	-177,4	-235,9	-201,9	-235,3	33,0	16,5	-0,9
	Uitvoer	1.611,6	1.608,6	1.490,4	1.313,0	-0,2	-11,9	5,3
	Invoer	1.789,0	1.844,4	1.692,3	1.548,3	3,1	-8,5	6,2
16	Handelsbalans	-31,8	-74,1	-67,0	-80,0	132,7	19,3	-0,3
	Uitvoer	763,9	851,0	774,8	738,6	11,4	-4,7	3,0
	Invoer	795,8	925,1	841,9	818,5	16,3	-2,8	3,3
17	Handelsbalans	381,7	60,4	79,2	152,1	-84,2	92,0	0,6
	Uitvoer	1.017,5	996,1	926,5	952,0	-2,1	2,8	3,8
	Invoer	635,8	935,7	847,2	799,9	47,2	-5,6	3,2
18	Handelsbalans	727,4	873,6	796,7	660,2	20,1	-17,1	2,7
	Uitvoer	1.866,9	2.356,8	2.163,0	2.376,1	26,2	9,9	9,6
	Invoer	1.139,6	1.483,1	1.366,4	1.716,0	30,2	25,6	6,9
19	Handelsbalans	864,7	1.367,4	1.263,3	1.313,7	58,1	4,0	5,3
	Uitvoer	2.036,7	2.764,7	2.538,0	2.596,1	35,7	2,3	10,5
	Invoer	1.172,0	1.397,3	1.274,8	1.282,4	19,2	0,6	5,2
20	Handelsbalans	943,3	1.227,2	1.284,3	925,0	30,1	-28,0	3,7
	Uitvoer	2.272,1	2.957,0	2.710,7	2.721,1	30,1	0,4	11,0
	Invoer	1.328,9	1.729,7	1.426,4	1.796,1	30,2	25,9	7,2
21	Handelsbalans	326,9	476,1	444,1	480,0	45,6	8,1	1,9
	Uitvoer	1.108,1	1.488,4	1.373,3	1.441,5	34,3	5,0	5,8
	Invoer	781,2	1.012,2	929,2	961,5	29,6	3,5	3,9
23	Handelsbalans	35,5	180,1	178,4	157,3	406,7	-11,8	0,6
	Uitvoer	1.466,8	1.860,1	1.707,9	1.736,4	26,8	1,7	7,0
	Invoer	1.431,2	1.680,0	1.529,5	1.579,1	17,4	3,2	6,4

Bron: Eurostat

Tabel 3-6: Buitenlandse handel van België voor de drankensector (in miljoen euro, tenzij anders vermeld)

Code	Handelsstroom	2008	2013	M11 2013	M11 2014	$\Delta 2013 - 2008$	$\Delta M11 2014 - M11 2013$	Relatief gewicht 2014
22	Handelsbalans	-395,9	215,2	221,9	187,0	-154,3	-15,7	8,2
	Uitvoer	2.055,2	2.604,5	2.392,6	2.454,9	26,7	2,6	108,2
	Invoer	2.451,1	2.389,4	2.170,6	2.267,9	-2,5	4,5	100,0
Waarvan								
2201	Handelsbalans	14,1	-32,1	-28,2	-29,6	-326,9	4,9	-1,3
	Uitvoer	222,5	180,8	168,2	198,1	-18,7	17,8	8,7
	Invoer	208,3	212,9	196,4	227,8	2,2	16,0	10,0
2202	Handelsbalans	100,0	178,6	166,3	102,5	78,7	-38,4	4,5
	Uitvoer	516,4	676,1	622,5	676,0	30,9	8,6	29,8
	Invoer	416,4	497,4	456,2	573,5	19,5	25,7	25,3
2203	Handelsbalans	535,9	830,8	759,9	791,0	55,0	4,1	34,9
	Uitvoer	631,9	1.090,4	1.000,9	967,8	72,6	-3,3	42,7
	Invoer	95,9	259,6	241,0	176,7	170,5	-26,7	7,8
2204	Handelsbalans	-841,5	-853,1	-764,8	-767,4	1,4	0,3	-33,8
	Uitvoer	273,7	126,8	114,7	114,8	-53,7	0,1	5,1
	Invoer	1.115,1	979,9	879,4	882,2	-12,1	0,3	38,9
2205	Handelsbalans	-31,8	-43,0	-40,5	-39,3	35,2	-2,8	-1,7
	Uitvoer	5,6	8,7	8,1	8,0	55,3	-2,3	0,4
	Invoer	37,4	51,7	48,6	47,3	38,2	-2,7	2,1
2206	Handelsbalans	20,8	24,8	22,7	31,4	19,5	38,5	1,4
	Uitvoer	28,9	35,9	33,0	40,7	23,9	23,6	1,8
	Invoer	8,2	11,0	10,3	9,3	35,1	-9,4	0,4
2207	Handelsbalans	-27,6	198,5	190,0	163,8	-819,9	-13,8	7,2
	Uitvoer	70,7	312,7	291,0	252,5	342,4	-13,2	11,1
	Invoer	98,3	114,2	101,0	88,7	16,2	-12,2	3,9
2208	Handelsbalans	-159,7	-82,5	-77,1	-60,4	-48,4	-21,6	-2,7
	Uitvoer	302,9	169,8	151,0	192,9	-44,0	27,7	8,5
	Invoer	462,6	252,2	228,1	253,4	-45,5	11,1	11,2
2209	Handelsbalans	-6,2	-7,0	-6,5	-4,9	12,5	-23,7	-0,2
	Uitvoer	2,6	3,4	3,2	4,1	32,4	27,5	0,2
	Invoer	8,8	10,5	9,7	9,0	18,3	-6,7	0,4

Bron: Eurostat